Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 243 (16766) | 1984 оной октябриин 23, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

МУРЫСӨӨНЭЙ ЭЛСҮҮЛХЫ ХҮСЭН

...Октябриин социалис революциин 67-дохи ойн ...зорюулагдаһан мүрысөөн хаа хаанагүй үргэнөөр дэл... Гэрэлтэ һайндэрэй хүндэлэлдэ габшагай ажалай ...илидхэһэн тухайгаа БАМ-ай барилгашад, Мухар-Шэбэ...ашад, Баргажанай механизаторнууд, республикымнай ...олонхи коллективүүд мэдээсэнэ. Партиин Центральна ...Уряанууд орон доторнай политическэ болон ...үндэр эдэбхи, дэбжэлтэ үүсхээ. Ганса байгша оной ...бухы арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые ...тухайгаа мэдээсэһэн түрүүшүүлэй болон ажалша ...үүдэй тоо олошорно. Энэшье гайхалгүй. Юундэб ...түсэбтэ табан жэлнай шиидхэхы, эгээн харюусалгатай ...ороод байна. Байгша оной үлэһэн хоёр һарын тур..., бүтээхэ юумэн нилээд ехэ. Ганса энэ жэлэй түсэб ...үүдые дүүргэхэ бэшэ, харин ерэхэ 1985 ондо үрэ ...ажал хүдэлмэриин найдамтай үндэһэ һуури табиха ...ха юм.

...республикымнай ажалшад ерэхэ жэлдэ үргэнөөр ...дэхэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда ...радай түйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойн баярые хүндэ... угтахын түлөө дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана. ...үедэ Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанги ...түлөө баатар зоригтойгоор тэмсэһэн сэрэгшэдтээ, ...ын тылдэ Илалта шэрээлсэһэн алдар габьяата ажал... соло дуудажа, түрэл ороноо улам баян дэлгэр бол... түлөө хүсэ шадалаа, хүсэл эрмэлзэлээ зорюулхабди ...дэнэр мэдүүлнэ.

...оной үнгэрэгшэ юһэн һарын туршада хараалагдаһан ...уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, социалис мү...дэ түрүүлжэ ябаһан коллективүүд тухай манай газе...бшэгдээ һэн. Тэдэнэй оролдолгоор продукци гүрэндэ ...гурбан кварталай түсэб республикымнай промыш... дүүргээ. Зэдын Ажалай Улаан Тугай ордентэ воль...молибденэй комбинат, «Бурятферммаш» нэгэдэл, Сэ... целлюлозо-картоной комбинат, «Бурятавторемонт» ..., республикын Нютагай болон Эдеэ хоолой промыш...иин хүдэлмэришэд энэ хугасаа соо нёдондонойхидо ... нилээд ехэ продукци үйлэдбэрилһэн байха юм. ...коллективүүд ажалай бүтээсые түсэбһөө гадуур нэгэ ... дээшэлүүлхэ гэһэн партиин даабарие дүүргэбэ. ... элшэ хүсэн, малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ хэрэглэг... машинанууд, цемент, гадар хубсаһанай трикотаж болон ...бусад зүйлнүүд түсэбһөө нилээд үлүү үйлэдбэрилэгдөө. ... хүндэ сагай уларил хүдөө нютагуудта таряа хуряал... хүдэлмэри һаатуулаа. Тиигэбэшье түрүү агротехникэ хэ..., хүсэ шадалаа, техникээ зүбөөр хубаарилан таби...нуудай ургуулһан таряагаа саг болзортонь хуряажа ... тушаагаад, мүнөө үрэһэ хүрэнгэеэ хаажа, газар таряа... бүхы ажалаа яаралтай түргэн ябуулна. Таряа ... түрүүшын үдэрнүүдһээ Хурамхаанай, Хориин, Ка..., Хяагтын, Баргажанай механизаторнууд бүхы хүдэл... жэгдээр ябуулжа, гүрэнтэйгөө республика дотороо ... тоособо.

... ургаса хуряалгын ажал эрхилхэдэ социалис мүры... түсэтэ нүлөө үзүүлээ гэжэ онсолон тэмдэглэхэ шухала. ...эрхилэлгын шэнэ гуримууд — хуряалгын-транспортна ...комплексүүд, хамтын подряд-ажахынуудта үргэнөөр нэбтэ...рүүлжэ, амжалтын нүхэсэл болоо. Таряашадта ажалай ...татай эрхэ байдал зохёохо, мүрысөөнэй ябасые саг ... согсолжо, дүнгүүдыень олоной үзэмжэдэ табиха, мате...риалына болон моральна талаар урмашуулгын тодорхой ... хэрэглэхэ, эмхидхэлэй, ойлгуулалжын хүдэлмэрие ...хүдэлжэ байһан зорилгонуудтайнь нягта холбоотойгоор ... талаар партийна комитедүүд, ажахын хүтэлбэри...шэд мэргэжэлтэд горитой хүдэлмэри хэбэ.

... 1985 оной августын һүүлээр стахановецуудай хүдэ... эхилһээр табин жэл гүйсэхэнь. Энэ үргэн ехэ хүдэ... арюун һайхан заншал мүнөөдэр совет арадай ажал ...дээр, бүри үндэр бүтээсэ түйлахын, даабарияа хэ... үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлээр батадхагдана. ... коммунис ёһоор хандахын түлөө, гээгдэгшэдые ... зэргэдэ гаргахын, ажалай бүтээсые түсэбһөө ... нэгэ процент дээшэлүүлхын, продукциин өөрынь үнэ ... түсэбһөө үлүүлэн хямдаруулхын түлөө тэмсэл ста... хүдэлөөнэй мүнөөдэрэй үргэлжэлэл болоно гээшэ. ... ажалай үльгэр домогто абьяас харуулһан Алексей ... баатаршалгын ойн баярые угтуулан, социалис мү... улам шангадахань лабтай.

... мүрысөөнэй элсүүлхы хүсэ эршэдхэһэнэй ашаар ... шиидхэхэ асуудалнууд үсөөн бэшэ. Юундэб гэхэдэ, ... оной юһэн һарын дүнгүүд үйлэдбэридэмнай олохон ...дуудалнуудые элирүүлээ. Промышленна үйлэдбэриин хэм... нёдондонойхиһоо зарим тэды бага болоо. Ондоо пред...нуудта продукци үгэхөөр баталһан хэлсээнүүдээ аяар ...предприяти дүүргэжэ шадаагүй. Ажалай бүтээсэ мүртэй ...нэгүй, нёдондо жэлэй юһэн һарынхида орходоо 1,9 ... доошолоо. Энэ талаар түсэбөө 55 предприятиин ... дүүргэбэгүй, продукциин өөрынь үнэ сэн горитой ...рүүлагдаагүй байба. Ажалай бүтээсэ түсэбһөө гадуур 1 ... үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн партиин даабарие үшөө ... предприяти дүүргэжэ шадабагүй.

... районуудай ажахынуудай мяха, һү үйлэдбэрилхэ, ... худалдаха талаар зарим тэды амжалтатай байбашье, ...бликымнай хүдөөгэй ажалшад жэлэйнгээ түсэб дүүргэ... түлөө байгша оной һүүлшын хоёр һарада нилээд ехэ ... болоно. Мүнөө эхилээд байһан үбэлжэлгын тү... үдэрнүүдһээ малай ашаг шэмыень доошолуулангүй, ... һаажа гүрэндэ худалдаха түсэбөө заатагүй дүүргэхэ .... Мяханда тушаагдаха малаа шахажа, хүндэ шэгнүүр..., тарганаар үгэхэдөө, ажахынуудай ашаг олзоёо эрид ... элитэ. Тушаагдаха малай шэгнүүри нёдондоной... орходоо дээшэлбэшье, түсэбөөр хараалагдаһандаа хү... байба.

...спорт дээрэ вагонуудые ашаха, ашаа зөөхэ талаар ... дүүргэхын талаар нилээд оролдолго гаргагдабашье, ... асуудалнууд үсөөн бэшэ. Барилгашад гэр бай..., сад-яслинуудай, һургуулинуудай, эмшэлэлгын зургаа... барилгануудые ашаглалгада тушааха түсэбөө дүүргэ... түлөө оролдохо болоно.

... дүүрэхэ тээшэ шиидхэхэ асуудалнууд үсөөн бэшэ .... Тэдэниие имагтал тобшо тодорхой эмхидхэлэй кол..., хүн бүхэнэй арга боломжые анхаралдаа абаһанай, ... хубаарилан табиһанай, ойлгуулалжын, политическэ ...гын хүдэлмэри эдэбхижүүлһэнэй, мүрысөө үргэн ...татайгаар дэлгэрүүлһэнэй ашаар дүүргэхэ байһамнай ... Партийна организацинууд, үзэл сурталшад эндэ ойл...ын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха ёһотой. «Пропаган... агитацие, ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүры... 1984 оной ба бүхы табан жэлэй түсэбүүдые хэлбэришэ... дүүргэлгэдэ, КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй соло... угталгада элсүүлхэ» гээд КПСС-эй Центральна Коми... баталан абаһан «Армениин республиканска партийна ...зацида КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй ...бэринүүдые бэелүүлжэ байһан тухай» тогтоол дотор ... байна. Энэ тодорхой заабарие республикымнай ...йна организаци, үзэл сурталшаднай жэншэдгүй бэе... зэргэтэй.

...СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛШАД! ҮЙЛЭДБЭРИИН АШАГ ... ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН, ПРОДУКЦИИН ШАНАРЫЕ ҺАЙЖА...ХЫН ТҮЛӨӨ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨ ҮРГЭНӨӨР ДЭЛ...ЭГТЫ!

... ОНОЙ ТҮСЭБҮҮДЫЕ, АРБАН НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭ... ДААБАРИНУУДЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ДҮҮРГЭЕ! — ... партиин ЦК-гай дүлэтэ Уряада үндэр бүтээсэтэ ажа... харюусаха гээшэ республикымнай ажалшадай арюун ... уялга мүн.

...ШАГНАЛ

...публикада физическэ ... болон спорт хүг... габьяатай байһанайнь ... Зэдын районой Цагаа...йман жэлэй һургуулиин ...ескэ хүмүүжүүлгын баг... ...ден-Дамба Шарапович ..., Улаан-Үдэ городой ... дунда һургуулиин фи... хүмүүжүүлгын багша ... Михайлович Баранов ... Прибайкалиин районой ... хүүгэдэй спортив... һургуулиин тренер Анато... Викторович Куренковто ... АССР-эй физическэ ... габьяата хүдэлмэри... гэһэн хүндэтэ нэрэ зэр... болобо.

...публикада физическэ культура болон спорт хүгжөөлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө «Динамо» ДСО-гой инструктор, СССР-эй, Европын чемпион, дүрэ буляалдалгын барилдаагаар дэлхэйн 1984 оной кубогта хүртэгшэ Николай Григорьевич Ивановые, «Труд» ДСО-гой тренер, СССР-эй уласхоорондын классай спортын мастер, һур харбалгаар РСФСР-эй 1984 оной Кубогай мүрысөөндэ илагша Ирина Николаевна Лукашевичые, Улаан-Үдын авиационно заводой санын спортоор тренер Людмила Фёдоровна Малофеевае, Хэжэнгын районой Хэжэнгын совхозой дүрэ буляалдалгын барилдаагаар тренер Павел Хабдаевич Хажеевые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Колхозникууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Малай үбэлжэлгэ эмхи гуримтайгаар үнгэргэгты! Мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые ехэ болгогты!

(КПСС-эй ЦК-гай УРЯАНУУДҺАА)

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала һалбари

ҮГЭЕЭ ОЙЛГОЛСООД ХҮДЭЛХЭДӨӨ

Һүүлэй таба-зургаан жэлдэ манай коллективһээ нэгэшье хүн ондоо тээшээ гаража ошоогүй. Энэмнай һайнаар, тэрэмнай муугаар хүдэлнэ гэжэ бэе бэедээ гомдохо, мууларха ушар манайда үзэгдэдэггүй. Булта үгэеэ ойлголсожо, нэгэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлхэ гэжэ оролдодогбди.

Комплексдо хүдэлдэг дүршэл шадабари ехэтэй, үнэн сэхэ ажалаараа нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг, манай ёһотойл найдамтай хүсэн болохо хүнүүдээ эгээн түрүүлэн дурдаха шухала. Эдэмнай хэд бэ гэхэдэ, Анна Николаевна Федорова, Ирина Петровна Русина, Татьяна Петровна, Федосья Александровна болон Мария Емельяновна Китаевանууд болоно.

Бидэ эхэ гахайнуудые харууһалжа, тэдэнһээ поршоонхо олоор абаад, ажахынууд хоорондын гахай шахалгын «Южный» комплексдо дамжуулжа үгэдэг зомди. Тиимэһээ эхэ гахай бүхэнһөө шадаал һаа, олон поршоонхо абажа, тэдэниие 30 хоногтой болоторнь үхэл гарзагүйгөөр, һайнаар түлжүүлжэ, мяханай комплексдо тушааха гэжэ тэмсэдэгбди.

Жэлэй үнгэрһэн юһэн һарада манай фермэдэ бүхыдөө 1370 гаран поршоонхо түлжүүлэгдэжэ, «Южный» комплексдо үгтөө гэхэ гү, али жэлэй даабарие дүүргэхын тула үлэһэн хоёр һара хахад соо үшөө 500 поршоонхо абажа түлжүүлхэ болонобди. Энээниие холо үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжо манайда бии.

Манай гахайшад һүүлэй хоёр жэлдэ хамтын подрядай гуримаар гэхэ гү, али эхэ гахайнуудһаа поршоонхонуудые абажа һайнаар түлжүүлһэнэйнгээ, тэдэнэй шэгнүүр нэмээһэнэйнгээ, эхэнүүдыень гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлһэнэйнгээ зэргээр ажалай түлөөһэ абаад хүдэлдэг болонхой.

Ажалнай цеховэй гуримаар эмхидхэгдэнэ. Жэшээнь, нэгэдэхи цехтэ эхэ гахайнууд байлгагдадаг. Тэндэхид гахайнуудые саг соонь үрэжүүлжэ, түрэлгэдэнь бэлдэнэ. Хоёрдохи цехтэ нарай поршоонхонууд эхэнүүдтэеэ суг 30 хоногто харууһалагдадаг юм.

Мүнөө эндэмнай нэгэ доро 1200 гахай байлгагдана. Тэдэнэй олонхинь нарай поршоонхонууд болоно. Тиимэһээ харууһалга, эдеэлүүлгэнь тон харюусалгатай. Манай гахайшад энээниие һайн ойлгожо, зоотехнигэй мэргэжэлтэдэй заабарие жэншэдгүй сахин ажаллана. Эхэ гахайнуудые, илангаяа һая түрэһэн эхэнүүдые саг соонь эдеэлүүлхэ, таһалган у у д соонь ходо сэбэр байлгаха гээшэ ехэхэн удха шанартай.

Мүнөө үбэлжэлгэдэ, хүйтэнэй сагта поршоонхонуудые абалгада эртээнһээ бүхы хэрэгтэй юумэ бэлдээбди. Байранууд гол түлэб дулаалагдажа, үүдэнүүд, сонхонуудынь шэнэлэгдээ, заһагдаа. Саашадаа эхэ гахайнуудые бүри олон болгохын тула үшөө нэгэ байра шэнээр барижа байнабди. Тэрэнэймнай ханануул болон дээрэхи үһээ, дорохи поолынь бэлэн болгогдоод, һаянай хушагдажа дүүргэгдэхэеэ байна. Энээнтэй хамта нэгэ хуушан байрые шэнээр һэльбэжэ, досоонь таһалгануудые нэмэжэ түхеэрээбди. Тэрэнэй ашаар урдынхиһаа 50 гол эхэ гахай нэмэжэ түрүүлхэ аргатай болобо. Хэрбээ энээнһээ урагша комплексдо 100—110 томо эхэ гахай, нэгэ түрүүлээд мяханда тушааха үшөө 100 залуу эмэ гахай байлгаха 100 таһалга түхеэрэгдэһэн һаа, тэрэмнай һуурагүй олон болгогдобо. Мүнөө үбэлдөө 120 томо эхэ гахай, үшөө тэды шэнээн залуу эмэ гахай түрүүлхэмнай.

Тиигэжэ гансашье энэ жэлдэ поршоонхо олоор абажа, түсэбөө, социалис уялгаяа дүүргэхэ бэшэ, мүн ерэхэ 1985 ондо үшөөл һайн үрэ дүнгүүдые түйлаха аргатай болонобди.

Хамтын подрядай гуримаар хүдэлхэдөө хүн бүхэн өөр өөрынгөө оруулһан ажалай хубитын зэргээр түлөөһэ абана. Жэшээнь, үнгэрһэн август, сентябрь һарада гахайшан бүхэн һарадаа дунда зэргээр 200 түхэриг салин абаа. Үбэлэй сагта тэрэнь үшөө дээшээ байха ааб даа.

Гадна поршоонхонуудые абажа, гушан хоногто түлжүүлээд, «Южный» комплексдо тушааха жэлэйнгээ даабарие дүүргээ һаа, манай гахайшад тус бүридөө хахад һарын салингаар шагнагдаха юм. Тиимэһээ бултадаа үнэн зүрхэнһөө оролдожо хүдэлнэ гээшэ.

Д. КИТАЕВ,
Улаан-Үдын районой «Советская Россия» колхозой гахайн комплексые даагша.

Коммунист Молот Гомбоевич Аюров Бэшүүрэй совхозой эрхим хонишодой нэгэн юм. Тэрэ хорин дүрбэн жэлэй туршада мал ажалда ябажа, ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Жэлһээ жэлдэ үндэр үрэ дүнгүүдые түйлана. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ тэрэнэй даадаг отарын зуун эхэ хонин бүриһөө 112 хурьган абтажа, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэһэн юм. Тиихэдэ хонин бүхэнһөө 3,5 килограмм нооһон хайшалагдаһан байна.

Мүнөө Молот Гомбоевич Валентина Очировна Базарова нүхэртэеэ энэ жэлэй малай үбэлжэлгэдэ эмхитэйгээр орожо, январь һарада хурьгалха хонидоо һайнаар харууһалжа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Г. Аюров.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ИЛЬИЧЭЙ ТҮРЭҺЭН НЮТАГТА ҺАЙНДЭР БОЛОБО

УЛЬЯНОВСК, октябриин 20. (ТАСС). Революциин вождиин бамбатан томо хүшөөгэй хормойдо улаан гвоздика сэсэгүүд мүнөөдэр илангаяа олон байба. Симбирскын Ульяновск гэжэ шэнээр нэрлэгдэһээр 60 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байһан Ильичэй нютагайхид ба эртэ урда хотын айлшад тэдэниие табяа юм.

Хэзээ нэгэтэ бишыхан провинциальна хото байһанаа, мүнөө тэрэ промышленна ба соёлой ехэ түб болонхой. Хэдэн арбаад үргэн магистральнууд, олон дабхар байрын гэрнүүдтэй кварталнууд тэрэниие шэмэглэн гоёодог.

Энэ гайхамшагта үдэртэ ба В. И. Ленинэй түрэһөөр 115 жэлэй ойдо нэрэтэй солотойгоор бэлдэхэ хотын ба областиин социально-экономическа хүгжэлтын зорилгонуудта зорюулагдаһан КПСС-эй областной болон городской комитедүүдэй, арадай депутадуудай областной ба городской Соведүүдэй баярай суглаанда хабаадагшад өөһэдынгөө хотые вождьдо зорюулагдаһан нангин хүшөө гэжэ нэрлэбэ.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь Г. В. Колбин элидхэл хээ. Баярай суглаанда хабаадагшадта, тэдэнэрээр дамжуулан Ульяновска областиин бүхы коммунистнууд болон ажалшадта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. У. Черненко үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые ба һайн һайханиие хүсэһэн хүсэлэнгые дамжуулна гэһэн мэдээсэлые суглараагшад халуун альга ташалгаар угтаһан байна.

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ болоһон хубилалтанууд тухай, Ульяновск хотын ерээдүй тухай элидхэлшэ ба үгэ хэлэгшэд хэлээ.

СОВЕТ ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

Октябриин 20-до болоһон ВЦСПС-эй президиумэй үргэдхэгдэмэл заседани дээрэ СССР-эй экономическа болон социальна хүгжэлтын 1985 оной гүрэнэй түсэбэй проектые хаража үзэбэ. Профсоюзуудай түбэй комитедүүдэй, республиканска, зарим хизаарай болон областной Соведүүдэй ВЦСПС-эй харьяата эмхи зургаануудай, таһагууд болон управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд президиумэй хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ Н. К. Байбаков элидхэл хэбэ. Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдтэй, экономикые хүгжөөхэ ба ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ асуудалнуудаар нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн заабаринуудтай зохилдуулагдан, гүрэнэй түсэбэй проект зохёогдоо юм гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Гүрэнэй экономическа болон оборонно хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ, бүхы союзна республиканууд ба арадай ажахын һалбаринуудые хүгжөөхэ, совет хүнүүдэй һуудал байдалые ба соёлой хэмжээе дээшэлүүлхэ гээд проект дотор хараалагдана.

Түсэбэй проектые зохёон табилгада профсоюзуудай комитедүүд болон Соведүүд бүхы шатануудта хабаадалсаһан байгаа гэжэ заседани дээрэ заагдаба. 1985 оной гүрэнэй түсэбэй проектые заседанида хабаадагшад гүнзэгыгөөр хаража үзэхэ зуураа, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы шатадахи бүхы хүдэлмэри КПСС-эй XXVII съездэ бэлэдхэлэй оршон байдалда үнгэрхэ гэжэ тэмдэглэһэн байна.

Табан жэлэй гол зорилгые бэелүүлгэдэ — совет хүнүүдэй һуудал байдалые саашадань һайжаруулгые хангалгада түсэбэй проект бүри мүһэн шэглүүлэгдэнхэй гэжэ онсолон тэмдэглэгдээ. Энээнтэй хамта үйлэдбэриин ургалтын эршые, ажалай бүтээсые бүхы талаар дээшэлүүлгэдэ, продукциин шанарые һайжаруулгада профсоюзуудай эмхинүүдэй анхарал хандуулагдаха зэргэтэй гэжэ үгэ хэлэгшэд зааба. Социалис мүрысөөнэй үрэ нүлөөе дээшэлүүлхын тула ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ экономикын хүгжэлтэдэ болоһон хубилалтануудые бэхижүүлгэдэ эдэбхитэй туһа нэмэри хэхэ гээшэ профсоюзуудай гол зорилго мүн. Тиихэдээ түсэбтэ табан жэлэй даабаринуудые дүүргэлгын ябасые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзэхэ, ажалша коллектив бүхэнэй 1985 ондо дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялганууд болон ут тамжын түсэбүүдые абалгые хангаха шухала.

Заседаниин түгэсхэлдэ ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ С. А. Шалаев үгэ хэлээ.

СССР-эй экономическа болон социальна хүгжэлтын 1985 оной гүрэнэй түсэбэй проектые ВЦСПС-эй президиум һайшааба.

(ТАСС).

ТАСС-ай МЭДҮҮЛГЭ

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, хороохо хэрэгые буруу һүргэхын, тэрээндэ хойшо татахын тула американ захиргаанай ямар ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргажа байдагынь һайн мэдээжэ. Иимэ ябадал элдэб шэглэлнүүдээр бэелүүлэгдэнэ— урдандаа үнгэргэгдэжэ байһан хэдэн хөөрэлдөөнүүдһээ арсаад, тэдэниие һэргээхые хүсэнэгүй, ядерна буу зэбсэгүүд тушаа Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдые таһалдуулаа.

Сэхыень хэлэхэдэ, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, хороохо талаар урда тээнь түйлагдаһан үгэеэ ойлголсолгонуудые буруу һүргэхэ хараа шэглэлнүүдые бэелүүлнэ, тэрэ тоодо иимэ хэлсээнүүдһээ хулжана, тэдэниие сахинагүй, заримдаа хазагайруулжа байна бшуу. 1984 оной январь һарын һүүл багта США-гай правительствада дамжуулагдаһан совет тэмдэглэл дотор энэ ушарта анхарал хандуулхадаа, тодорхой баримтанууд харуулагдаа һэн.

Гэхэтэй хамта гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанда яашье таарахагүй хараа шэглэлые Вашингтон бэелүүлжэ байһаар. Тиихэтээ хамта харата ябуулгануудаа сагааруулхын тула өөһэдынгөө гэм зэмые нүгөө талада тохохо гэһэн тон хангалтагүй аргануудые хэрэглэһээр.

Буу зэбсэгүүдые, хэрэгсэлнүүдые хуряалгые хинаха талаар американ агентствын дэргэдэхи зүбшэлэлгын комитет гэдэгэй «элидхэлые» һаяхан толилһон ушар ээлжээтэ иимэ һэдэлгэ болоно. США бэшэ, харин СССР абаһан энэ тэрэ уялгануудаа хазагайруулна гэжэ хашартай болошоһон, үни хада буруушаагдаһан худал хуурмаг үгэнүүдые тэрээн соогоо элирхэйлнэ.

Энэ хадаа политическэ хардалга гүрдэлгэ болоно гээшэ. Хэн уласхоорондын уялгануудые сахинаб, харин хэн тэдэниие баһамжалан доромжолноб, эбдэнэб гэһэн бодото байдалые будүүлигээр хазагайруулжа, хүнүүдые мэхэлхэбди гэжэ Вашингтоной заримашуулай һанаашалжа байһан ушарынь дэмы хооһон ябадал мүн.

Ушар баримтануудта хандахада болохо.

Стратегическэ добтолхы буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, хороохо хэрэгтэ тон шухала удха шанартай документ болохо ОСВ—2 тухай договор тушаа Вашингтоной хараа бодол гар табиһан хэлсээнүүдээр абаһан уялгануудтаа Америкын Холбоото Штадуудай ямараар хандадаг байһыень тодо хурсаар гэршэлэн харуулна бшуу. Договорой тодорхой дүримүүд тушаа бодото ябуулгануудаараа энээниие элирхэйлнэ. Американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тодхожо эхилхэдээ, холын зайда хэрэглэгдэхэ далита ракетэнүүдые далай дээгүүр тараан табижа захалхадаа, иимэ алхам хэһэн байна.

Баллистическэ ракетэнүүдые олошоруулга, мүн тэдэниие ниидхүүлхэ нэмэлтэ шахтна түхеэрэлгэнүүдые барилга ОСВ-2 договороор, 1972 ондо абтаһан саг зуурын хэлсээгээр ОСВ-1 ори таһа буруушаагдахал.

Тэдэниие үрдилдэн бүтээлгын замда гаража, стратегическэ добтолхы буу зэбсэгүүдые али бүхы аргаар хизаарлалгаһаа арсахые Вашингтондо хүсэжэ байһыень эдэ бүгэдэ гэршэлнэ.

ОСВ—1, ОСВ—2 тухай үгэеэ ойлгосолгонуудта зүрюу харша юумэ Советскэ Союз бэелүүлээгүй, бэелүүлнэшьегүй. Тэрэ баталһан хэлсээнүүдтээ үнэн сэхэ юм. Гэбэшье хангалтагүй ябуулгануудынай анхаралда абтангүй үлэхэ юм гэжэ хэлсээнүүдые хазагайруулагшад бодомжолхо ёһогүй.

Ракетэһээ хамгаалалта хэхэ түхеэрэлгэнүүдые (ПРО) хизаарлаха тухай 1972 ондо баталагдан абтаһан болзоргүй договорые—совет американ ондоо шухала хэлсээе буруу һүргэхын тула США хэдэн жэл соо оролдолго гаргана; договороор хоригдоһон бушуу түргэн радиолокационно станцинуудые (РЛС) байгуулха хүдэлмэри бэелүүлэгдэнэ; ПРО-е бүтээхэ зорилготойгоор «Минитмен» түхэлэй түбинүүд хоорондын баллистическэ ракетэнүүд туршагдана; ракетэнүүдые унагааха һомо хэрэгсэлнүүд бүтээгдэнэ; США-гай газар дээрэ ПРО-е тодхон табилгада хэрэгтэй радиолокационно станцинууд тараан тодхогдоно.

Ракетэһээ хамгаалалта хэхэ үргэн ехэ түхеэрэлгэнүүдые байгуулха талаар американ захиргаанай абаһан программа ПРО тухай договорто яашье таарахагүй байна. Энээн тухай Вашингтондо һайн мэдэжэ байгаашье һаа, иигэжэ бодомжолно: хэрбээ ПРО тухай договор ээрхэг түримхэй һанаашалгануудые бэелүүлгэдэ ямар нэгэн юумээр һаалта хээ һаань гү, али һаалта хэжэ болохо байгаа һаань, договортол муу юм ааб даа. США-гай оборонын министр К. Уайнбергер иигэжэ убайгүйгөөр мэдүүлээ һэн.

Замбуулинай буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые дэлгэрүүлхэ гэһэн Вашингтоной һанаашалга ПРО тухай договорые буруу һүргэлгэдэ сэхэ хабаатай байна. Тусхайлбал, замбуулинай дайдаһаа добтолго хэхэ зорилготой «Асат» гэжэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргажа эхилэнхэй. Эдэ түхеэрэлгэнүүд хэмэл ододые, мүн ракетэнүүдые үгы хэхэ зорилготой юм. Эгээл иимэһээ замбуулинай дайдада буу зэбсэг бүтээн гаргалгые зайсуулха, замбуулинай зэбсэг туршалгые, тараан тодхолгые хоёр талаһаа зогсоохо хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ гэһэн СССР-эй дурадхалнуудһаа США үсэд нэтэрүүгээр арсажа байна.

Иимэ ябуулгануудайнгаа хойшолонгуудай түлөө тон ехэ харюусалгатай байһанаа американ тала ойлгохо ёһотой. Бодото дээрээ договорые наринаар сахижа, замбуулинай буу зэбсэгые бүрин хүсэдөөр хэлбэришэгүйгөөр хорихын түлөө шууд сэхээр тэмсэдэг Советскэ Союзые хуурмагаар гүрдэжэ, договорые «хазагайруулна» гэжэ хардаһан харюусалгаһаа холодохогүйл.

Газар доро ядерна тэһэлэлгэнүүдые хэхэ тухай 1974 болон 1976 онуудай договорнуудые Советскэ Союз хазагайруулжа байна гэжэ ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр гэмнэжэ, бодото дээрээ США ядерна буу зэбсэг туршаха талаар үлүү ехэ арга боломжотой байхые оролдоно. Тогтоогдоһонһоо хэтэрмэ үлүү хүсэтэй ядерна зэбсэгүүдые туршадаг байһыень совет тала нэгэнтэ бэшэ элирүүлһэн байха.

Тиигээгүй һаа, США дурсагдаһан договорнуудые үни хада эсэслэн баталха, ядерна зэбсэг туршалгануудые бүгэдэ ниитээрээ, бүрин хүсэдөөр хорихо тухай хэлсээ эсэслэн баталха ёһотой байгаа. Зүгөөр тэдэ энээниие бэелүүлнэгүй.

Хардагшад гүрдэгшэдэй али бүхы оролдолго гаргажа байгаашье һаань, Советскэ Союзай химическэ буу зэбсэг хэзээдэшье хэрэглэгдэдэггүй, хэндэшье дамжуулан үгэдэггүй байһаниинь элитэ. Гэбэшье имагтал Холбоото Штадуудай химическэ буу зэбсэгүүдые Индохитадта үргэнөөр хэрэглэжэ, олон зуугаад мянган вьетнамайхидые, хэдэн мянган американецуудые хохидолдо оруулһыень мэдэнэбди. Харин мүнөө тэдэ Афганистандахи булимтарагшадые иимэ зэбсэгээр хангана. Тиихэтээ хамта США химическэ буу зэбсэгүүдые бүрин хүсэдөөр хорихо, тэрэнэй нөөсэнүүдые усадхаха тухай хэлсээ баталалгада бэрхэшээл түбэгүүдые али болохоор ушаруулна.

США-гай ябуулганууд Хельсинкидэхи Түгэсхэлэй актын дүримүүдтэ яашье таарахагүйһөө гадна тэрээндэ зүрюу харша байна. Юуб гэхэдэ, эдэ хэрэгүүдынь гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай гол ёһонуудта, аюулгүй байдалай ба буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнуудта гү, али экономикын, эрдэм, техникын, оршон тойронхи байгаалиин, мүн бусад асуудалнуудта зүрюу харша байна. США-гай мүнөөнэй политикын Европын арадуудай ажабайдалай аша туһада таарахагүй харша байһаниинь улам элеэр харагдана. Сэрэгэй һуралсал тушаа мэдээсэлнүүд тухай асуудалаар Советскэ Союзда ушар удхагүйгөөр халдаһан ябадалаараа эдэ бүгэдые далдалжа шадахагүйл.

Баталагдаһан договорнууд болон хэлсээнүүдые СССР-эй наринаар, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ байхадань, уласхоорондын уялгануудаа тоонгүй, тэдэниие будүүлигээр хазагайруулжа, гүрэнүүдэй хоорондохи гэмгүй һайн харилсаае буруу һүргэжэ, США-гай харата ябуулгануудаа үргэлжэлүүлжэ байһыень элирхэйлэн харуулһан баримтануудые үшөөшье олоор дурдажа болоно. Эб найрамдал хангаха, Советскэ Союзтай бүтэмжэтэй һайн харилсаа тогтоохо хүсэл эрмэлзэлтэй байһан тухай, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, хороохо асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсолгонуудые түйлахаар бэлэн байһан тухай американ хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлгэнүүдтэ иимэ ябуулгануудайнь яашье таарахагүй байһаниинь ойлгосотой.

Эб найрамдал хангахые, харилсаа холбоо тогтоохые, үрэ түгэс хөөрэлдөөнүүдые хэхые бодотоор хүсэбэл, харюусалгатай, үнэн зүб политика бэелүүлхэ шухала.

СССР иимэ политика хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлдэг юм. США-гай иимэ политика бэелүүлхыень Советскэ Союз хүсэнэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТООСООН БА ҺУНГАЛТА

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛБЭЛ...

Тоосоото-һунгалтын суглаанай болохын урда тээ эртэ үглөөгүүр совхозой парткомой секретарь Г. Г. Цыреновтэй сугтаа Тээгдын отделениин тарянай полинуудаар ябажа, тэндэ хүдэлжэ байһан механизаторнуудтай уулзаһан, ажалаарнь һонирхоһон байнабди. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада Октябриин Революциин ордента, коммунист Хандажап Надмитович Бадмацыреновэй хүтэлбэрилдэг тракторно-тарян ажалай бригадын гэшүүдэй хүсөөр нилээд тогтууритай ургаса хуряагдадаг болоһон байна. Энэшье удаа полинуудынь баян ургаса үгэжэ байба. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 16 центнер шахуу орооһон сохигдоо. Тиин орооһо абаха түсэбтэ даабаринь, абаһан социалис уялгань амжалтатайгаар дүүргэгдэхээр. Отделениин механизаторнуудай урагшатай хүдэлмэридэ партийна организациин оруулһан хубита байхал гээшэ. Коммунистнуудай хүсөөр социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэнэ. Мүрысөөнэй дүн соголгодо эдэбхитэйгээр хабаадалсана, ниитын ба ажалай журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ мүн лэ бага бэшээр хубитаяа оруулна. Эдэ болон бусад асуудалнууд тоосоото элидхэл дотор онсо һуури эзэлбэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй туршада манай отделениин коллектив яһала гэмгүй дүнгүүдые туйлаа һэн. Энэ жэлдэ мяха, һү, ноохо гүрэндэ худалдаха даабари дүүргэгдэжэ байна. Илангаяа манай һаалишадай хүдэлмэриие магтамаар. Гүрэндэ һү тушааха, худалдаха 9 һарын даабари хоёр һара хахадаар урид дүүргэгдээ,— гэжэ отделениин партбюрогой секретарь С. З. Закирова тоосоото элидхэлэйнгээ эхиндэ тэмдэглээ.

Һаалишадай дундаһаа Д. Дабаева, Ф. Бариева, Д. Даражипова, М. Мухомедзянова, М. Горштейн түрүүлнэ.

Отделениин хонишодшье һайн хүдэлөө. Түрүүшүүлэй тоодо Р. Нургалиев, Ф. Загидулина, А. Хасанова гэгшэдые дурдаба. Эдэнэрнай жэлһээ жэлдэ нэгэ жэгдэ һайнаар хүдэлнэ.

Ниитын адууһа малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэлгэ имагтал тэжээлэй найдамтай үндэһэ һууриһаа дулдыдадаг aaб даа. Мүнөө зундаа сагай уларилай хэды буруулган байгаашье һаань, отделениин үбһэшэдэй звенонууд габшагайгаар ажаллажа, үгтэһэн даабариие дүүргээ гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Үбһэ хуряалгын хүдэлмэри үшөө үргэлжэлһөөр.

— Гэбэшье хүдэлмэридэмнай дутуу дунданууд үшөөл дайралдаһаар, тэдэниие усадхаха талаар зарим тэды хэмжээнүүд абтана. Ажалай журам бэхижүүлхэ, ашаглагдаагүй нөөсэнүүдые хэрэглэхэ, үйлэдбэрилһэн продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха талаар шанга тэмсэл ябуулагдана гэжэ тоосоото элидхэл дотор хэлэгдэһэн байна.

Хүрбын совхозой Тээгдын отделениин партийна организаци гушан коммунистнуудтай юм. Тэдэнэр отделениин коллективэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана, бусадта эрхим һайн жэшээ харуулна, партиин гэшүүн гэһэн нэрэдээ хүрэнэ. Ажалай түрүүшүүлэй тоодо луговодууд Назим болон Расим Закировууд (эдэнэр эсэгэ хүбүүн хоёр), механизаторнууд Валерий Доржиев, һаалишан Маргарита Горштейн, үхэршэн Владимир Горштейн, бригадир Х. Н. Бадмацыренов болон бусад ородог,—гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Һуралсалай үнгэрэгшэ жэлэй туршада отделениин партийна организациин дэргэдэ коммунис ажалай һургуули хүдэлһэн байгаа. Тэрэнэй хэшээлнүүдтэ 12 хүн ябажа, ниитэ-политическэ болон тусхай мэргэжэлэй талаар бэлэдхэлээ дээшэлүүлһэн, өөртөөшье, нүхэдтөөшье хэрэгтэй, аша туһатай зүйлнүүдые ойлгожо абаһан байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаһан ажалай ветеран Р. Гынденов иигэжэ тэмдэглэбэ:

— Үнгэрэгшэ жэлэй туршада партиин гэшүүндэ кандидадаар гурбан хүн абтаа. Тиимэ олон гэхээр бэшэ хаш даа. Манай партийна организациин гэшүүдэй олонхинь үндэр наһатай боложо байна. Тиимэһээ партиин зэргэдэ үйлэдбэриин түрүүшүүлые, комсомолшуудые шэлэн абахал хэрэгтэй бологдоно. Энэ талаар партбюро таарамжатай, һанаһанда хүрэмэ хүдэлмэри ябуулаагүй гэжэ хэлэмээр. Гадна залуу коммунистнуудые һурган хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри ябуулагданагүй. Энэ талаар зохихо хэмжээ абаха зэргэтэйбди.

Удаань тракторно-тарян ажалай бригадые хүтэлбэрилэгшэ Х. Н. Бадмацыренов үгэ хэлэхэдээ, тоосоото үедэ партбюро хүдэлмэреэ ябуулхадаа, илангаяа социалис мүрысөө эмхидхэхэ, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ талаар бодото хэмжээнүүдые абаагүй гэһэн ажаглалта хэһэн байна.

— Үбэлэйнгөө байрын үшөө бэлэн бэшэ байһан дээрэһээ малнай зунай бэлшээриин газарнуудһаа орой бусажа ерээ. Фермэ дээрэхи тэжээлэй кухни түргэн саг соо заһагдаха ёһотой. Малаймнай шадал тэнхээн үдэрһөө үдэртэ һуларна, һүн багаар һаагдадаг болоо байна,— гээд Тээгдын һү һаалиин фермын үхэр адуулагша В. Горштейн тэмдэглэбэ.— Отделениин партбюро үйлэдбэриин асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулдаг. Гадна мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргалгада мүртэй хабаадалсадаггүй байна. Саашадаа эдэ мэтын дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ шэнээр һунгагдаха партбюро анхаралаа хандуулха бэзэ гэжэ найданабди гэбэ.

Могойн һү һаалиин фермын бригадир Н. Н. Нанзатов, совхозой парткомой секретарь Г. Г. Цыренов болон бусад суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

Тоосоото-һунгалтын суглаан хэлсэгдэһэн асуудалаараа зохихо тогтоол абаа. Мүн партбюро шэнээр һунгагдаа. Партбюрогой эмхидхэлэй заседани боложо, тэрэнэй секретаряар Б. С. Будаев һунгагдаһэн байна.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.
Хоринн районой
Хүрбын совхоз.

ШАДАЛААРАА ОРОЛДОХОБДИ

Гурбадахи жэлээ Хоринн дунда һургуулиин багшанарай комсомолой организациин дэргэдэхи политическэ һургуулиин пропагандистаар хүдэлжэ ябанаб. Үнгэрэгшэ жэлнүүдэй туршада урган ябаа залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын суртал һургаалай болон дүй дүршэлэй гол шухала асуудалнууд шудалан үзэгдэһэн байха юм.

Политическэ һургуулиимнай бэлэдхэл һайнтай шагнагшад А. Я. Намжилон, В. Д. Дашацыренова гэгшэд хэшээлнүүдтээ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, классуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ түсэбүүдээ табихадань, үнэтэ туһаламжа үзүүлдэг, һурагшадай дунда хүмүүжүүлхы удхатай хүдэлмэри классһаа гадуур ябуулхадань шадал зэргээрээ зүбшэл, заабари үгэдэг байна. Мүн баһа полит-һургуулиин шагнагшадай юрэнхы бэлэдхэл адли бэшэ ха юм. Тиимэһээ хэшээлнүүдээ үнгэргэхэдөө, эдэ бүгэдые хараадаа абадаг байнаб.

Манай политическэ һургуулиин шагнагшад ниитын хүдэлмэридэ булта шадал зэргээрээ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ хари хэлэнэй багша Эржена Дугаровна Арсаланова гэгшэ интернациональна хани барисаанай клубай хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ бага бэшээр хубитаяа оруулаа. Дэлхэйн залуушуулай коммунис хүдэлөөндэ, национально-сүлөөрэлгын тэмсэлдэ хабаадалга тухай һонирхолтой лекцинүүдые һурагшадай дунда уншаһан, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байна.

Гадна залуу багшанар һурагшадайнгаа дунда ерээдүйн мэргэжэл шэлэн ололгодо анхаралаа хандуулан, тусгаар шэглэлтэй хэмжээ ябуулганууды бэелүүлдэг байха юм. Харин олонхи һурагшаднай эхэ, эсэгынгээ хүдэлдэг мэргэжэлтэй болохо дуратай байһанаа ходо мэдүүлжэ байдаг.

Тиихэдэ «хилээмэнэй үнэ сэн» гэһэн хөөрэлдөөн аха классуудай һурагшадай дунда үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдөө һэн. Энэ хэрэгтэ манайшье политическэ һургуулида ябагшад эдэбхитэйгээр лэ хабаадалсаа гээшэ aaб даа. Һүүлээрнь тэдэнэй үүсхэлээр бүхы классуудта «Талха таря ургуулагшадта — манай магтаал» гэһэн һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд болоо. Һургуулиин шефүүд— Анаагай совхозой ажалай ба дайнай ветерануудтай уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэһэн байна. Тиин манай һургуулиин арбан класс дүүргэһэн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан, Улаан Одоной ордента Алексей Иванович Козлов түрүүтэй олохон ветеранууд манай дунда һургуулиин хүндэтэ айлшад болонхой. Эдэ нүхэднай һурган ябаа залуу үетэниие Эхэ түрэл Совет орондоо үнэн сэхэ ябахаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хамаг хүсэ шадалаа зорюулна ха юм.

Полит-һургуулиимнай шагнагшадай арбан дүрбэниинь агит-коллективэй гэшүүд, долоониинь һургуулиин комсомолой комитедэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадагшад болоно. Гэхэтэй хамта булта шагнагшаднай лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэһөө гадуур, «Үдэ» гэжэ арадай хоорто ябажа, хатар наада харуулдаг, арадай дуунуудые гүйсэдхэдэг юм.

Иигээд лэ политическэ һургуулидамнай һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ гээшэл даа. Энэ удаа «Юрэнхы дунда болон мэргэжэлэй һургуули социализмын хүгжэн һалбаралгын гол хубн» гэһэн курс шудалан үзэхэмнай гээшэ. Энэмнай бидэнэй ажал хүдэлмэритэй нягта холбоотой. Тиимэһээ хэшээлнүүднай һонирхолтой, үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэн, залуу багшанарай политическэ бэлэдхэлдэ һайн нүлөө үзүүлхэ бэзэ гээд һанагдана.

Г. ЦЫРЕНДОРЖИЕВА,
Хоринн нэгэдэхи дунда һургуулиин пропагандист.

ҺАЙН БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР

Районой марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха һургуулинуудта 1657 коммунист, марксизм-ленинизмын университедтэ, партийно-ажахын эдэбхитэдэй һургуулинуудта 400 гаран хүн һуража эхилбэ. Тэрэшэлэн экономическа һуралсалда 4314 хүн хабаадуулагдаха. Һуралсалай түрүүшын үдэр «Аша үрэтэй хүдэлмэри — хүн бүхэнэй патриотическа уялга» гэһэн темээр хэшээлнүүд хаа хаанагүй үнгэргэгдэбэ.

Жэшээлхэдэ, Сэлэн-Дүүмэ һууриида Сэлэнгын совхозой парткомой дэргэдэ түрүүшын зональна партийна кабинет мүнөө жэлдэ нээгдэбэ. Эндэ пропагандист Г. А. Чойжонимаева [...] салда һайнаар бэлэд[...] һэн байна.

Сэлэнгын районд[...] ехэтэй пропагандистна[...] Гусиноозерскын [...] үнинэй пропагандист [...] Уфимцев, ГРЭС-эй ба[...] управлениин М. Ф. [...] хая, «Туяана» нэгэдэ[...] синоозёрскын филиал[...] пагандист В. Д. Хаб[...] XX партсъездын нэр[...] колхозой ахамад эко[...] С. Г. Санжиева болон [...] марксизм-ленинизмы[...] һэ һуури шудалха һу[...] линуудта болон эконо[...] ска һуралсалда хэшэ[...] дые үндэр хэмжээндэ [...] гэбэ. Манай ко[...]

Сэлэнгын район.

Николай Устьянцев Улаан-Үдын трикотаж гадар [...] най фабрикын цехтэ мастерай туһалагшаар хүдэл[...] Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд онсо янзын [...] нуудые дүүргэдэг. Коммунист Николай Устьянцев [...] мэргэжэлтэ байхаһаа гадна ниитын хүдэлмэридэ эдэб[...] хэл гаргадаг, урагшаа һанаатай хүн юм. Тиимэ хадо [...] рэниие арадай депутадуудай райсоведэй депу[...] фабрикын профкомой гэшүүнээр хамта хүдэлдэг нүх[...] һунгаһан байха. Николай Устьянцевай бригада Агуу [...] риин революциин социалис 67 жэлэй ойдо эрхим [...] дые туйлахаар эдэ үдэрнүүдтэ ажаллана. Бригадир[...] лагша һайндэрэй урда тээхи ажалай вахтада бусадт[...] жагсанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Устьянцев ажалдаа.

В. ПЛУТТЫН [...]

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

АШАЯА ГҮЙСЭД ХАРЮУЛНА

Табан жэлэй саада тээ Тимлюйн асбоцементнэ хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг заводой дэргэдэ хамһабариин ажахы эмхидхэгдэһэн юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо эндэ ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Түрүүн хэдэн арбаад үхэртэй багахан фермэ байһанаа, мүнөө 280 эбэртэ бодо малтай, 40 адуу моритой, 80 бүлэ зүгытэй яһала томо ажахы болотороо хүгжөө.

Эндэһээ жэл бүри хэдэн зуун центнер һүн, тоһон, зөөхэй, мяхан, зүгын тоһон гэхэ мэтэ абтажа, заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдеэ хоолдо ехэхэн нэмэри оруулагдадаг болоод, энэ һалбаринь ашаяа гүйсэд харюулна. Тусхайлбал, заводой столоводо, хүүгэдэй эмхи зургаануудта ажахыһаа абтаһан һайн шанартай сагаан эдеэнэй зүйлнүүд, мяхан таһалдадаггүй. Гадна тэндэхи хүн зондо мяха, һүнэй продуктнуудшье худалдагдажа байдаг.

Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй үнгэрһэн юһэн һарада хамһабариин ажахыһаа абтаһан 1600 гаран центнер һүн магазинуудта гаргагдажа худалдагдаа. Ондоогоор хэлэбэл, сагаан эдеэнэй зүйлнүүдээр тэндэхи хүн зон таһалдуугүй хангагдана. Иигээд октябрь, ноябрь һарануудта шахамал үхэрнүүдынь үүсэлэгдэжэ. заводой ажалшадта 150—160 центнер үхэрэй мяхан хямда сэнгээр худалдагдаха юм. Хүдэлмэришэн бүхэндэ дунда зэргээр 16 килограмм мяхан хүртэхэ байна.

Энээнһээ гадна зун-намарай һарануудта хүн зондо 1 тонно шахуу зүгын тоһон, мүн 2500 килограмм тоһон худалдагдаа.

Түбхын түрүүн хамһабариин ажахын фермэдэ адууһа малай харууһа, тэжээлэй һайнаар эмхидхэгдэһэнэй ашаар илангаяа үнеэдэйнь һү шэмэ һүүлэй жэлнүүдтэ эрид дээшэлүүлэгдээ. Байгша оной үнгэрһэн юһэн һарада фермэдэнь үнеэн бүриһөө 2200 үлүүтэй килограмм һүн һаагдаа. Эндэхи түрүү һаалишан Антонина Сергеевна Плешкова жэлэй эхиһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2500 гаран килограмм һү һаанхай. Нёдондо тэрэ ажахы соогоо эгээн түрүүлэн, үнеэн бүхэнһөө 3150 килограмм һү һаажа, район дотороо эрхимүүдэй тоодо ороһон байна. Тэрэшэлэн фермын һаалишад Нина Бурлакова, Анна Исупова гэгшэд баһал үнэн шударгыгаар хүдэлжэ, һү һааха даабаряа һара бүхэндэ үлүүлэн дүүргэдэг юм.

Эндэхи тугалшад, малшадшье һайн үрэ дүн туйлана. Жэлэй 9 һарада тугал, буруу бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ дунда зэргээр 800 граммаар нэмээгдэнэ. Гадна жэлэй эхиһээ хойшо зуун үнеэн бүхэнһөө 100 тугал абтажа түлжүүлэгдэбэ. Энэ амжалтадань тугалшан Любовь Петровна Кобылкина, үхэршэн Григорий Иосифович Зайцев гэгшэдэй оролдосото ажалай габьяа ехэ гэжэ тэмдэглэхээр.

— Һүүлэй жэлнүүдтэ манай хамһабариин ажахыда адуу моридойнь тоо толгой яһала олошоруулагдажа байна. Ойрын 2—3 жэлдэ илангаяа гүүнүүдээ олон болгожо, адуун һүрэгоо бүхыдэнь 200-да хүргэхэ зорилго табинхайбди. Мүн зүгынүүдэйнгээ бүлэнүүдые баһал олон болгохобди. Хэрбээ үнгэрэгшэ зунай эхеэр эндэ зүгын 80 бүлэ байһан һаа, мүнөө үбэлжэлгэдэ ороходоо тэдэнэйнь тоо 100-да хүрөөд байба. Ойрын хоёр жэлдэ эндэхид зүгынүүдэйнгээ бүлые 150-да хүргөөд, тэдэнэй тус бүриһөөнь 20 килограммһаа бага бэшэ тоһо абаха зорилго табинабди,— гэжэ тус ажахые табан жэлдэ хүтэлбэрилжэ байһан А. Н. Иванов хөөрэнэ.

Заводой дирекци, партком, профком энэ һалбариие үйлэдбэриин гол цехүүдһээ дутуугүй удха шанартай гэжэ тоолодог, тэрээндээ саг үргэлжын анхарал хандуулдаг. Жэшээлхэдэ, завод дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хамһабариин ажахые заатагүй хабаадалсуулдаг заншалтай. Хамһабариин ажахы заводойнгоо гол цехүүдэй дундаһаа һүүлэй хоёр кварталай дүнгөөр түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шан абаһан байна.

Тиигэжэ Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг заводой коллектив Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулна.

М. СУТУРИН,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын малшан Г. Ц. Зайцев.
Авторай фото.
Кабанскын район.

О Л О МЯНГААР ҮЛҮҮЛБЭ

Агууехэ Октябриин хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг С. М. Кировэй нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэришэд үдэр үнгэрхэ бүри мүрысөөнэй эршые улам шангадхана. Тиин эдэнэр түсэбһөө гадуур продукци бүтээн гаргаха, худалдаха талаар жэлэйнгээ уялгануудые үлүүлэн дүүргэһэн тухайгаа һаяхан элидхэбэ. Заводой коллектив технико-экономическа талаар юһэн һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 120.000 түхэриггэй продукци арадай ажахыда, республикын ажалшадта худалдаһан байна. Үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада, ажалайнь бүтээсэ гурбан процентээр дээшэлээ. Мүн продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулһанай ашаар хоёр зуугаад мянган түхэриг арьбадхагдаба.

Н. ДАГБАЕВ.

АЛАС ДУРНЫ *хизаарта*

ТАСС-ай КОРРЕСПОНДЕНТНУУД МЭДЭ[...]

БАЯН УРГАСЫН ҮНДЭҺЭН

Примориин Петровко мүрэнэй голдохи үрэжэлтэ[...] ирригационно түхеэрэлгэнүүдэй комплекс мусонно [...] рооһоо абарна.

Эндэ 300 шахуу гектар газарай үрэжэл һайжар[...] тула «Речицкая» гэжэ түхеэрэлгэ ашаглалгада оруу[...] Мүрэнэй үерлэжэ, эрьеһээ халихагүйн тула, 5 [...] зайда хаалта хэгдэнхэй, Сабшалангай талмайһаа холо[...] оньһон аргаар хүдэлдэг хүсэ ехэтэй бүлүүр станци[...] часай туршада үерэй уһые тусхай ханааб руу урадх[...]

Эдэ бүгэдын ашаар «Речицкий» совхоздо кукурузын [...] ургаса ургуулагдаа. Мүн тэндэ хартаабха, овощ [...] тарижа ургуулдаг болохо.

Примориин Ханка нуур шадарай набтар газарые, [...] рай ехэ мүрэнүүдэй эрье шадарай намаглиг газары[...] жа, бусад ургамал ургуулхын тула байгша табан жэлэ[...] шада иимэ тусхай түхеэрэлгэнүүдые үргэнөөр хэрэ[...]

Владивосток.

НОМТОЁО ТАЙГА ОШОНО

Красный Яр гэжэ үдэгейцүүдэй ажаһуудаг тосхо[...] дэн арбаад агнуушад агнуурида гарахадаа, номо[...] ябаһан тула дунда һургуулиин программаар шалгалт[...] жалтатайгаар тушаажа шадаа.

Һурагшадайнгаа мэргэжэлэй онсо шэнжые харада[...] жа, сессиин гуримаар хүдэлдэг һуралсалай-консульт[...] но пункт холын тосхондо байгуулагданхай, Лучег[...] очно-заочно һургуулиин багшанар хэшээл үнгэргэхэ [...] табинхай. Түрүүшын сесси тайгада гарахынь урда [...] тябрь һарада үнгэрөө. Һурагшадай тайгаһаа бусаһан[...] дэ январь һарада хоёрдохинь үнгэрхэ.

Лучегорск.
Примориин хизаар.

(ТА[...])

БАМ-ай барилга дээрэ «алтан залгалаа» холбожо, бүхы харгы замаар поезднуудые ябуулха гээшэ манай ороной индустриин түүхын шухала шата болоно. Гэбэшье гол замые табижа дүүргэлгэ харгы барилгын имагтал түрүүшын шата болоно гэжэ мартаха ёһогүйбди. «Зуун жэлэй барилга» үргэлжэлүүлэгдэһээр.

БАРИЛГА ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

БАЙГАЛ-АМАРАЙ түмэр замай «алтан залгалаагай» табигдаһан буртаг тайга соохи Куанда тосхон тээшэ бүхы хүн зоной анхаралай табигдажа байха үедэ «зуун жэлэй барилгын» түүхые һанаандаа оруулһан, тэрэнэй ерээдүй тээшэ хаймадан хараһан байгаабди.

Хойто Транссиб — океан далай тээшэ баригдаха хоёрдохи зам — ородой элитэ ехэ инженернүүдэй ухаан бодолые үнинһөө хойшо хүдэлгэдэг байгаа. Гэбэшье имагтал Совет засагай үедэ энэ һанал бодол бодото тодорхойгоор бэелүүлэгдэхэ аргатай болоһон байгаа бшуу. Мүнөө БАМ-ай баригдажа байһан газар нютагуудта 30 гаран онуудта шэнжэлгын хүдэлмэри хэгдээ һэн. Совет правительствын 1932 оной апрель һарада абаһан тусхай тогтоолоор Зуун Сибириин хойто районуудта, Алас-Дурна зүгтэ баригдаха ёһотой асари ехэ түмэр замай барилгын гол шэглэлнүүд, зорилгонууд тодорхойлогдоһон байгаа. Тиихэдэл энэ «БАМ» гэһэн богонихон үгэ мундэлөө һэн.

Хүдэлжэ байгаа Транссибые ерээдүйн БАМ-тай холбохо зорилготой һалаагай барилга эхилбэ. Агууехэ Сибириин харгы замай 7274-дэхи километртэ БАМ гэжэ нэрэтэй багахан станци байгуулагдаа һэн. Эндэһээ хойшоо, Яхад орон тээшэ, Тындэ һуурин худар түрүүшын километрэй рельснүүд табигдаһан байгаа. Агууехэ Октябриин 20 жэлэй ойдо мэнэ һаяхан баригдаһан түмэр замаар түрүүшын поезд Тындэ станцида хүрэжэ ерэһэн юм. Паровозой дохёо һуурин тосхониие хүреэлжэ байһан хадада гүбээнүүдые сууряатуулан һэреэһэн байгаа. Тиихэдэ БАМ—Тындэ гэһэн түмэр замай линиин барилга түрүүшынхеэ дүүргэгдээ һэн.

Энэ линиие саг үргэлжын ашаглалгада оруулалга имагтал 40 гаран жэлэй үнгэрһэн хойно бэелүүлэгдэбэ. Имагтал тиихэдэ БАМ—Тындэ гэһэн түмэр замай һалаа карта дээрэ улаахан зурлаагаар түрүүшынхеэ тэмдэглэгдэжэ, ашаанай ба пассажирска поезднуудай хүдэлөөнэй графигуудта һуурияа эзэлһэн юм.

Дайн Байгал-Амарай түмэр замай барилгые удаан саг соо таһалдуулба. Барилгын хүдэлмэри замхажа, хуушанай ба шэнэ һуурин тосхонууд хооһорбо.

Транссибэй 7274-дэхи километртэ фашис һомонууд хүрөөгүй, бомбонууд унаагүй, гэбэшье рельснүүд, солдадуудтал адли, фронтдо алба хэхэ уялгатай байгаа бшуу. Сталинградта дутэхэнэ, фронт шадарай суута Волжско түмэр замда табигдаһан рельснүүд фашизмтай дайлалдаһан байгаа.

БАЙГАЛ-АМАРАЙ түмэр замай барилга 70-дахи онуудай тэн багта дахинаа һэргээгдэбэ. Тындэтэй түрүүшынхеэ уулзаһанаа һананаб. Сибириин хуушанай һуурин үшөө город болоогүйшье һаа, БАМ-ай ниислэл хото гэһэн нэрэ зэргэтэй болоһон байгаа.

Тиихэдэ гостиницын баригдаагүй байһан дээрэһээнь үшөөл дүүргэгдээгүй байһан хүүгэдэй саад соо байрдаа бэлэйб. Эртэ үглөөгүүр алха һүхын абяанһаа һэришэбэб: хоёр хүбүүд хүүгэдэй саадые тойруулаад, хашаа барижа байба. Нүгөө хоёрынь тэрэниие нюдэндэ урин дулаахан үнгөөр шэрдэнэ. Тэрэ гэһэнһээ хойшо эндэхи байдал тад хубилаа. Баку, Горький, Тамбов, Ташкент болон бусад хотонуудһаа хүбүүд эндэ хүдэлхэеэ ерэһэн байха юм.

Үдэр хоногой үнгэрхэ бүри хүжэ ногоон ой соогуур самсаал гаргагдажа, түмэр замай лининүүдэй табигдаха газарта далан татагдаһан, байрын гэрнүүд баригдаһан байна. Тиигэжэ эндэхи ой тайга барилгашадай эршэтэ габшагай ажалай ашаар дурата дурагүйгөөр сухариһан байха юм. Хүнэй хүлөө табяагүй буртаг тайга, хангил хабсагай, хододоо сэбдэг хүйтэн газар.

БАМ-ай километр бүхэниие табиха гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг байгаагүй. Сибириин үргэн ехэ газар дайдые эрэлхэг зоригтойгоор эзэмдэгшэд тухай буртаг шэрэнгитэ тайгада асарагдаһан мүнөөнэй шэнэ техникэ тухай, хүйтэн шэмэрүүн сагай уларилай бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабахадань туһалдаг эрдэмтэдэй ажал ябуулганууд тухай, харгы замай барилгашадые анхарал оролдолгоороо хүреэлһэн ороной арад түмэнэй эршэтэ габшагай ажал тухай ехэ юумэ хөөрэжэ болоно. Гэбэшье гол шухала юумэниинь юуб гэхэдэ, иишэ ерэһэн хүнүүд шэнэ газартаа түбхинэн һууриҗажа, эндэхи байдалые болбосон түхэлтэй болгоһон байгаа. Тындын түрүүшын барилга болоһон хүүгэдэй саад тухай дурасхаалай ой ухаандамнай хэтэдээ үлэһэниинь гайхалтайшье бэшэ. Гансал БАМ-ай ниислэл хотодо бэшэ, харин тэрэнэй хото город болон һуурин тосхон бүхэндэ барилгын ерээдүй тухай анхарал оролдолго элеэр харагдана.

Харгы замай Баруун участогта барилгашадай буртаг тайга соогуур һаял хада самсаал гаргажа байхадань, тэдэнэй түрүүшын тосхондо — Звездный тосхондо 1974 оной сентябриин 1-дэ, бүхы орон соохидол адли, һургуулиин хонхо түрүүшынхеэ жэнгирээ һэн. Тэрэ 70 һурагшадые хэшээлнүүдтэ уриһан байгаа. Тэрэ үедэ энэ тосхондо һургуулида ороход ондоо үхибүүд үгы байгаа. 320 хүнэй һурахаар хараалагдаһан хоёр дабхартай һургуулиин байшан барилгашадай холын хараа бодолтойгоор худэлһые элирхэйлэн гэршэлээ һэн. Звездный Сибириин газар дээрэ үндэһэеэ батаар һуулгаба.

ГлавБАМстройн начальник К. В. Мохортов һаяхан интервью үгэхэдөө, иимэ тоо дурдаба: БАМ-ай барилгын жэлнүүдтэ 60 мянга шахуу үхибүүд түрөө.

ЕХЭ ЗАМАЙ барилга дүүрэхэ дүтэлжэ байна. Тиимэһээ эдэ үхибүүдэй эхэ, эсэгэнэр, түмэр замай бүхы барилгашад (эдэмнай 200 мянга шахуу хүн) саашадаа юу хэхэ, яаха болоно гээшэб? —гэһэн асуудал арга заатагүй гарана. Харюу үгэхэеэ бү яарая. Ушар баримтануудта хандаябди. Жэшээнь, арбан жэлэй хугасаа соо БАМ-ай барилга дээрэ хүдэлһэн механизаторнууд айхабтар ехэ газар малтаа. Энэ шоройгоорнь бүмбэрсэг дэлхэйе бүһэлүүрээрнь харгын далан табихада хүрэхэ байна. Энэ харгы метр үндэртэй, 9 километр үргэнтэй байха болонол. Энэмнай ой ухаанда орошогүй юумэн гээшэ! Гэбэшье үнгэрһэн арбан жэл соо харгы замай барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөриин оройдоол хахадһаа халта үлүүхэн хубинь ашаглагдаа.

«Алтан залгалаае» табилга Байгал-Амарай түмэр замай бүхы гурбан отделениие — Ургалай, Тындын ба Хойто-Байгалай — холбоһон байна. Гэбэшье оронойымнай 32-дохи түмэр замай дүүрэн хүсөөрөө хүдэлхын тула үшөөл ехэ юумэн хэгдэхэ зэргэтэй. Станцинуудта, разъезднуудта нэмэлтэ харгы замуудые бариха, булад замые жэгдэрүүлхэ, тэрэниие хэлхеэ холбоогоор, дохёо тэмдэгээр хангаха, түмэр замай техническэ ба ашаглалтын объектнүүдые, байрын гэрнүүдые, больницануудые, хүүгэдэй эмхи зургаануудые бариха гэхэ мэтын хүдэлмэри бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй. Эдэ бүгэдэ Байгал-Амарай түмэр замай оршондохи саг үргэлжэ хүдэлхэ хүнүүдэй һуудал байдалые түгэс хангаха зэргэтэй бшуу. Хэрбээ проектээр хараалагдаһан бүхы хүдэлмэриин хахадһаа дээшэнхи хубиин арбан жэл соо бэелүүлэгдэһэн байгаа һаань, үлөөшэ хубинь һураггүй түргөөр — 5—6 жэл соо дүүргэгдэхэ байһаниинь элитэ.

Гэбэшье энэ болзорой БАМ-ай барилгын түгэсхэл болохо байһаниинь мэдэгдэнэгүй. Үрэмдэгшэд болон тэһэлэгшэдэй, хүүргэ баригшад болон харгы замай монтернуудай олоһон дүй дүршэлэй, мэргэжэл шадабариин дахинаа хэрэглэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Харгы баригшадай олонхид эндэ промышленна комбинадуудые, уурхайнуудые бариха, шэнэ хото городуудые бодхоохо бшуу. Байгал-Амарай түмэр замай оршондохи 1,5 миллион дүрбэлжэн километр газарые ажахыда ашаглаха ехэ хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ байна. Эндэ нээгдэһэн зэдэй ба түмэрэй рудагай, полиметаллнууд болон апатидуудай, кокслогдодог нүүрһэнэй нөөсэнүүд территориально-үйлэдбэриин томо ехэ комплекснуудые байгуулгын эрхим һайн бааза болохо юм. Мүнөө Байгал-А[...]рай түмэр замай орш[...] миллионһоо үлүү хүнүүд [...] һууна. Ойрын ерээдүйд [...] ной тоогой улам ургаха б[...] ниинь элитэ.

МҮНӨӨ БАЙГАЛ-АМА[...] түмэр зам гэһэн үг[...] оронойгмнай хүн бүхэндэ [...] госотой болохоһоо гадна, [...] дэнэй ажабайдалда батаар [...] тэрэн орожо байна, Гэбэ[...] хүлеэгдээгүй асуудалнууд [...] радаг гээшэ. Нэн түрүүн Ба[...] гал-Амарай түмэр замай ү[...] хэды шэнээн гээшэб?—гэ[...] асуудалда тодорхойгоор [...] рюусахань бэрхэшээлтэй, [...] рэндэ харюусахын тула [...] рим тэды ойлгууламжа [...] хэрэгтэй. Арбан жэлэй үр[...] тэ «3145» гэһэн тоо үргэн[...] мэдээжэ байһан юм. Зүг[...] эдэ жэлнүүдтэ харгы зам[...] хэмжээн хороо. Харгы зам[...] сэхэлһэнэй ашаар 3113 ки[...] метртэ хүргэгдөө. Гэбэш[...] эдэ километрнүүд Тайшет-Лэнэ ба Комсомольск-на-Амуре —Советскэ Гавань гэһэн түмэр замуудые холбо[...] Юрэдөөл, тодорхойлон [...] бэл, түрүүшын табан жэ[...] нүүдһээ эхитэй Ехэ БАМ [...] даа Тайшедһээ Советскэ Га[...] вань хүрэтэр һунаһан 4 мян[...] гаран километр утатай зам б[...] лоно. Энэ хадаа агууехэ ок[...] ан тээшэ, Сибириин ба Ала[...] Дурна зүгэй асари ехэ баял[...] гууд тээшэ гаргагдаһан хэ[...] дохи түмэр зам болоно.

В. ОРЛОВ.
(«Правдын» пресс-бюро).

тонноор һүн һаагдаа гээшэ. «Родина» колхозой, Хяагтын совхозой һаалишадай оруулһан хубита эндэ ехэ. Гэбэшье районой һүн һаалиин 27 фермын оройдоол наймаһаань 9 һарынгаа түсэбые дүүргэжэ шадаа. Түрүү фермүүдые нэрлэхэ болоо һаа, эндэ Энхэ-Талын, Ивановска, Полкановска, Хиранай-Адагай, Хяагтын-Адагай, Новоде-

Худэриин совхозой һү һаалиин фермэнүүдые үбэлжэлгэдэ бэлэдгэжэ унжагайба. Эдэ фермэнүүдтэ капитальна заһабарилга үшөөшье үргэлжэлһөөр.

Тугалнуудай үбшэлхэ, гарзалха ушарнууд «Пограничный» совхозой Харанхын һү һаалиин фермэдэ олоор үзэгдэнэ. Энэ ушар тугалшадай, совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй,

гэгдээгүй байһан фермэнүүд район доторнай бии. Тэдэнэй тоодо Улаадын, Полкановска, Семеновско, Хяагтын-Адагай фермэнүүд ороно. Дээрэ дурсагдаһан ажахынуудта «Госкомсельхозтехника», «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүдэлмэришэд туһаламжа үзүүлхэ ёһотой аад, таг болзор соогоо ерэжэ, заһабарилгада ороогүй, түхеэрэлгэнүүдыень тод-

рилгэшэд урдынгаа эршэе буруулангүй ажаллахаар зэһэхэй. Тиихэдэ комплекснэ аргаар малшадые хангалга малай фермэ дотор үргэнөөр эрхэлэгдэдэг. Комплекснэ хангалгада районой хүн бүхэн ажаһуудалтай хэрэгжэжэ, хамталгын хүдэлмэрилэгшэд, Хяагтын медицинскэ училищиин студентнүүд, һургуулиин багшанар бэ-

Батуева, Худэриин совхозой эрхим хонишод Илья Зиновьевич Яковлев, Анатолий Михайлович Яровенко, Дарма Гомбожавович Гендунов гэгшэд нийтын малай үбэлжэлгэдэ һайн бэлэдхэлтэйгээр оронхой.

Хүдөө ажахын продукци ехээр абажа, гүрэндэ мяха, һү худалдаха түсэбөө бэелүүлгэмнай гол түлэб үбэлжэлгын ямаршье үнгэргэгдэһэнөө дулдыдана. Адууһа малые гарзатай хоролтогүйгөөр, амжалтатайгаар ондо оруулхын тула, нэн түрүүн мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй байра байдал һайнаар түхеэрхэ хэрэгтэй. Малшадай эрмэлзэл, оролдолго, тэдэнэй урдаа табиһан зорилгонууд ажал хэрэгтэнь ехэ нүлөө үзүүлдэг гээшэ.

Бидэнэр мяха, һү ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха арга шадалтайбди. Бии байһан хүсэ шадалаа элсүүлэн, бултадаа оролдожо, нийтын адууһа малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ гэһэн зорилго гансашье мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдана бэшэ, мүн арадай депутадуудайшье анхаралые татана.

КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые болон СССР-эй Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхын түлөө бидэнэр үбэлжэлгын үедэ район дотороо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдые медицинын, соёлой, худалдаа наймаанай талаар комплексно аргаар һайнаар хангаха ёһотойбди. Тиигээл һаа, нийтын малай энэ үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ шадахабди.

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ — БҮГЭДЫН ХЭРЭГ

сятниковска болон бэсад оролсоно.

Нийтын адууһа малай үбэлжэлгын ямар бэлэдхэлтэйгээр эхилжэ байһан тухай шалгалтанууд олоор үнгэргэгдэжэ, зарим ажахын фермэ, гүүртэнүүдэй бэлэдхэлгэ үшөөшье гүйсэд бэшэ болоогүй байһыень элирхэйлэн харуулба. Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгэ саг соонь эхилээгүй ажахынуудай тоодо Улаадын, Худэриин, Алтайн, «Пограничный» совхозууд, «Заря» колхоз оролсоно. Эдэ ажахынуудай фермэ болон гүүртэнүүд дээрэ малай байранууды дулаалха хүдэлмэри унжагайруулагдаа. «Родина» колхозой һү һаалиин 2, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой һаалиин бүхы 3 фермын, «Заря» колхозой, Полкановска, Улаадын совхозой Дунгын Улаадын, мүн бэшэшье ажахынуудай фермэнүүд дээрэ малай байра дулаалха, тэжээлэй цех хүдэлгэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээгүй, энэ талаар ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, фермэнүүдые даагшад зохихо хэмжээ абанагүй.

Улаадын совхозой Дунгын һү һаалиин фермын тугалай байрын мүнөө болотор заһабарилагдаагүй дээрэһээ тугалнуудай хүйтэ абажа, үбшэлхэ ушар олоошорно.

мэргэжэлтэдэй анхаралые һүүлэй үедэ татахаа болишоноон. Тугалнуудай байра дулаалха, заһабарилха хэрэгтэ гансашье энэ фермэ хайша хэрэгээр хандана бэшэ, мүн Ехэ-Нугын совхозой һү һаалиин фермэдэ баһал иимэрхүү байдал тогтоноо.

Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ, тэжээлэй цехүүдэй дүүргэхэ үүргэ айхабтар ехэ нүлөө үзүүлдэг. Ушар иимэһээ энэ хүдэлмэри эртэнһээ, һайнаар эмхидхэжэ, энэ талаар дуршэлтэй болоһон ажахы болон фермэнүүдэй жэшээгээр бүхы фермэнүүдтэ тэжээлэй цех хүдэлмэрилхэ тон шухала.

Буйлуулагдаһан, шэмэтэй тэжээл бэлэдхэхэ, үнэдэ зөөлүүлхэ талаар Хяагтын совхозой фермэнүүд баян дуршэлтэй болонхой. Энэ ажахын тэжээлэй цех олон жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр хүдэлгэгдэдэг юм. Энэшье жэлдэ Хяагтын совхозой бүхы фермэнүүдтэ тэжээлэй цехүүд хүдэлгэгдэжэ эхилэнхэй.

Гэбэшье мүнөө болотор тэжээлэй цехүүдэй үшөө хүдэл-

хоогүй байха юм. Иигэжэл хүн бүхэнэй «намһаа саагуур, наранһаа наагуур» гэһэн [illegible] ажал хүдэлмэридөө хандажа, оролдолго, үүсхэл [illegible]

Нийтын адууһа малай үбэлжэлгын үедэ малшадые медицинын, соёлой, худалдаа наймаанай талаар таһалгаряагүйгөөр хангаха тухай хөөрэлдөөнүүд боложо, түсэб-графигууд баталан абтанхай. Урда жэлнүүдтэшье энэ хүдэлмэри эмхитэй һайнаар ябуулагдадаг һэн. Үбэлжэлгын энэшье хаһада медицинын, соёлой, худалдаа наймаанай хүдэлмэ-

лон һурагшад, библиотекын, клубуудай хүдэлмэрилэгшэд олоороо хабаадалсадаг юм.

Үбэлжэлгын үедэ ажахынуудай фермэ, гүүртэнүүдтэ арадай хиналтын постнууд, депутадуудай бүлэгүүд байгуулагдадаг. Арадай депутадууд, коммунистнууд, комсомолшууд — бултадаа нийтын хинагшадай тоодо оролсожо, таряа хуряалгын, үбэлжэлгэдэ бэлдэлгын үедэ шалгалтануудые үнгэргэжэ, дутагдалнуудые олоор элирүүлээ. Үбэлжэлгын үедэшье эдэнэр энэ хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлхэ юм.

Район доторнай ажалша бэрхэ, хүн зондо үльгэр жэшээ харуулан ажалладаг хүнүүд яһала олон. Зунай бэлшээриин үедэ даалгагдаһан хашарагуудайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые 360 килограммда хүргэһэн малшан Иннокентий Егорович Котомановай нэрые нэн түрүүн дурсахаар. Энэ нүхэр «Родина» колхозой эрхим малшадай тоодо ороһоор үнинэй юм.

Алтайн совхозой ахалагша хонишон, районно Соведэй депутат Ульяна Данзановна

А. НЕЧАЕВ,
арадай депутадуудай Хяагтын районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ЖАЛАЙ БАГША

гэшэ хүнийе шэ-
Үргэдэг, Ажалша
сагта түрүү зэр-
юм гээд баг-
һэн,— гэжэ та-
хүбүүн нэгэтэ

хэн бэ?—гэжэ

Дагбаевич Осо-
хүбүүн.
обог дуулахадаа,
багыгаа энэр-
һанаадхёо һэм.
Володя Осохе-
эдир багым
Бүхы үетэн
Володя нэгэл
али ямар бэ
байха.
ямар нэгэ
һаа, тэрэнээ
шанартайгаар
оролдохо. Гадна
юумэ уран гоёор

тэрэнэй ерээ-
тон ехэ нү-
байгаа гээ һаа,
болохогүй ха.
жэлэй саада
дунда һургуули
Владимир
мэргэжэл шэлэ-
ехээр һанаа-
юм. Техническэ
Улаан-Үдэ
училищида сэ-
Тэрэнээ ам-
дүүргэжэ, кино-
мэргэжэл олоһон

түрэл Аха-
нютагайнгаа зон-
харуулжа эхилээ

харалтайгаар хандажа, нютаг нугынхидаа соёлой талаар хангалгые эрид һайжаруулха гэжэ оролдон ябаа. Өөр дээрээ даажа абаһан түсэб уялгануудаа заатагүй дүүргэхын түлөө Владимир Осохеев ехэ оролдон хүдэлдэг байгаа. «Ажалай урагшатай ябаса—оролдосоһоо» гэжэ дэмы хэлсээгүй байха. Залуу мэргэжэлтэ Владимир Дагбаевич Осохеевэй оролдолгые нютагайнь зон обёоржо, «энэ Володимнай яһала урагшаа һанаатай хүбүүн байна. Саашадаа иигээд лэ ябаа һаа, нэрэ солоёо, нэрлүүлхэл байха» гэлсэгшэ һэн. Зүб. Володимнай нэрэ солоёо яһала нэрлүүлжэ ябана гээшэ. Тэрэ 1962 онһоо хойшо Орлигой дунда һургуулида ажалай багшаар хүдэлнэ. Республикын багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг институдта Владимир Дагбаевич Осохеев ажалай багшын мэргэжэл абаа һэн. Тиигээд лэ энэ ажалдаа шуналтай, дуратайгаар хандажа эхилээ.

— Би багша хүн хадаа, шабинарайнгаа ажал хүдэлмэридэ дуратай болоһондонь яһала сэдьхэлээ хананги ябадагби,— гэжэ Владимир Дагбаевич хөөрэдэг юм.

Тэрэнэй ажалладаг, Орлик тосхоной тэг дунда оршодог, «һуралсалай мастерскойнууд» гэжэ аржыһан гаршагтай байшанда орожо хараарайт: һурагшад ямар хүхюутэй, ехэл дуратайгаар элдэб янзын ажал бүтээнэ гээшэб. Ямаршье бэрхэ хүнэй бариха зэр зэмсэгүүдые эдиршүүл хэнһээшье дутуугүйгөөр хэрэглэжэ байдаг юм.

Багша хүн олоһон мэргэжэ-

лээ, мэдэһэн мэдэсээ, уран бэлигээ өөрынгөө шабинарта дамжуулан үгэхые оролдон ябадаг ха юм. Владимир Дагбаевич эгээл тиимэ хүнүүдэй нэгэн. Багшынгаа мэргэжэлые саашадаа шэлэжэ, һургуулида хүдэлжэ байһан шабинарынь олон. Жэшээлэн хэлэбэл, Түнхэн нютагай Хэрэнэй дунда һургуулида ажалай багшаар хүдэлдэг Евгений Цыбденовэй өөрынгөө ажалай түрүүшын багша В. Д. Осохеев тухай үнэн зүрхэнһөө халуун үгэнүүдые хэлэхыень би нэгэнтэ бэшэ дуулаһан байхаб.

— Владимир Дагбаевич яһалашье ажалша, бэрхэ хүн даа. Намайе ажалай багшын мэргэжэл шэлэ гэжэ хэлэхэдэнь, би Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай дээдэ һургуулиин ОТД-эйн факультет шэлээ һэм,—гэжэ Евгений Лопсондоржиевич хөөрөө һэн.— Саашадаа һуралсалайнгаа практика Владимир Дагбаевичай хүтэлбэри доро гараа һэм.

Кабанскын райондо ажалладаг Жамбал Дымбрылович Бамбагаев өөрынгөө багша В. Д. Осохеевые мүн лэ үнэн зүрхэнэй халуун үгэнүүдээр дурдан байгаа һэн. Владимир Дагбаевичай энэ шабинь мүнөө өөрөө ерээдүйн хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые ажалай дүршэл шадабарида һургадаг юм.

Орлигой дунда һургуулида ажалладаг Виталий Алексеевич Цыремпилунтай уулзагдаба.

— Ажалай дүй дүршэлдэ һургаһан түрэл багшатаяа суг хүдэлжэ байна гэзшэб. Энэ яһала һайн aаб даа. Алишье сагта туһаламжа абахаш. Илангаяа Владимир Дагбаевич

энэ талаар хэзээдэшье арсахагүй хүн шуу даа. Алдуу эндүү гаргаа һааш, зүрхэ сэдьхэлдээ тон дүтөөр абадаг, дары түргэн усадхаха талаар заабари үгэхэ—эгээл хүндэтэй хүмнай даа, — гээд, Виталий Алексеевич хөөрэнэ.

Багша хүндэ гүн сэдьхэлһээ хэлэгдэһэн иимэ үгэнүүдһээ бэшэ хүндэтэй, омогорхомоор ондоо юун байхаб даа.

Владимир Дагбаевич хэшээлдээ ерээд, элдэб юумэ дархалжа байһан бага шуулые энэрхы зөөлэн нюдөөр харан, илдамаар миһэржэ, «эдэш ерээдүйн мэргэжэлтэд ха юм, сагай үнгэрхэдэ, эрхим хүнүүд болоод ябахал» гэжэ бодомжолдог.

Зүб. Хүүгэд манай ерээдүй. Бидэниие һэлгэхэ зон. Тиимэһээл эдэндээ энэрхыгээр хандажа, зүб харгыень заажа үгэхэ гээшэ аха захатанай гол зорилго мүн. Энэ үүргэеэ Владимир Дагбаевич Осохеев үдэр бүри бэелүүлэн ябана бшуу.

Эдиршүүлые һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ амжалтатай байһанайнгаа түлөө багша В. Д. Осохеев «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар, мүн ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой, партиин Ахын райкомой болон арадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар оло дахин шагнагдаһан юм.

Коммунист В. Д. Осохеев нийтын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Һургуулиингаа партбюрогой гэшүүнээр оло дахин һунгагдаа. Мүн районой киносетиин ажалда ехэ туһа хүргэнэ. Тэрэ һургуулиингаа дэргэдэ «Одон» гэжэ хүүгэдэй кинотеатр эмхидхээд, тэндээ кино харуулдаг.

Вл. ГАЛСАНОВ,
Орлик.

ШЕФҮҮД АНХАРНА

Чукоткын прозаигууд болон поэдүүдэй гараа табиһан номууд тундрын ба тайгын оро усхэбэрилдэг бригаданuудай нүүдэл библиотекэнүүдтэ олон юм. Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Чукоткын окружной комитедэй дэргэдэ байгуулагдаһан соёлой талаар тосхоние шефтээ абаха комиссиин гэшүүд энээн тухай анхаралаа табиһан байна.

Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Агууехэ баатаршалгын угай бэшэг» гэһэн кино-үдэшын тематическа сценариие эдэбхитэд бэлдэһэн байна. Округой хизаар ороноо шэнжэлгын музейн хүдэлмэрилэгшэдэй шэмэглэһэн «Чукотко—фронтдо» гэһэн нүүдэл выставкэ мүн энэ темэдэ зорюулагдаһан. Түс выставкэ Чукоткын хахад аралай һуурин тосхонуудай ажалшадта харуулагдаһан байна.

Анадырь.

СЭВ: экономическэ харилсаан

СССР-эй ДЭМЖЭЛГЭЭР

Бусад оронуудта арадай ажахын элдэб барилгануудые бүтээлгэдэ туһалха гэшэ СССР-эй гадаадын экономическэ харилсаанда шухала үүргэ дүүргэнэ.

Советскэ Союз 67 орондо экономическэ ба техническэ туһаламжа хүргэнэ. СССР-эй дэмжэлгээр хилын саанахи 764 промышленнэ, хүдөө ажахын болон арадай ажахын бусад барилганууд бүтээгдэбэ. Үнгэрһэн бүхы жэлнүүдтэ СССР-эй экономическэ ба техническэ дэмжэлгээр хилын саанахи оронуудта арадай ажахын 2.930 барилга 1984 оной эхиндэ ашаглалгада оруулагдаад байгаа, тэрэ тоодо промышленностьда — 1.705, хүдөө ажахыда —313, транспорт болон хэлхеэ холбоондо —333, арадай гэгээрэлдэ, соёл болбосоролго ба элүүрые хамгаалгада — 410.

Совет экономическэ ба техническэ дэмжэлгын эгээн ехэ хубинь СЭВ-эй гэшүүн оронуудта тудана.

☆ Болгарида СССР-һээ абтаһан гол түхеэрэлгэнүүдэй ба технологиин һуури дээрэ «Козлодуй» гэдэг атомна электростанциин гурбадахи ээлжээнэй барилганууд (1.000 мегаватт хүсэтэй хоёр блок) хэгдэнэ, «Марица—Восток-2» ТЭЦ-эй, металлургическа хоёр заводой хүсэниинь ехэ болгогдоно. «Асарел» гэдэг зэдэй-молибденэй комбинат, «Ерма-гол» гэдэг туулга-сайрай рудагай горно-шанаржуулгын комбинат баригдажа байна.

☆ Венгридэ «Пакш» гэдэг атомна электростанци Советскэ Союзай болон СЭВ-эй бусад оронуудай хамтын хүсөөр баригдана, нёдондо тэрэнэй түрүүшын блок орон дотор үйлэдбэрилэгдэһэн бүхы электрын элшэ хүсэнэй 8 процентые үгэһэн байна.

☆ ГДР-тэ советскэ талатай харилсан, «Енгивальде» ТЭС (проектын ёһоор 3.000 мегаватт хүсэтэй) баригдана, 500 мегаватт хүсэтэй гурбадахи энергоблок туршагдаад, 1984 оной январьһаа ашаглалгада оруулагдаа. «Норд» гэдэг АЭС-эй гурбадахи ба дүрбэдэхи ээлжээнэй барилганууд үргэлжэлүүлэгдэнэ (бүхы хүсэнь 3.250 мегаватт), «Стендаль» АЭС (3.200 мегаватт), «Заксенверк» гэдэг электротехническэ завод шэнэдхэн хубилгагдана.

☆ Монгол орондо советмонголой хамтын «Эрдэнэт» гэдэг горно-шанаржуулгын комбинат 1983 оной ноябрьда ашаглалгада оруулагдаад, жэлдэ 16 миллион тонно зэдэй-молибденэй руда малтаха тэр хэмжээнэйгээ хүсэндөө хүрэнхэй.

Улаан-Баатарта орон доторхи эгээн томо 4-дэхи ТЭЦ (хамтын хүсэниинь 300 мегаватт) баригдана, тэрэнэй түрүүшын 80 мегаватт хүсэтэй энергоблок ашаглалгада оруулагдаа, Эрдэнэдтэ коверой фабрика, хилээмэнэй-кондитерскэ ба гэр барилгын комбинадууд, модо болбосоруулгын завод, эдеэнэй комбинат, тээрэмтэй элеватор, автобаза, Хүтэлэй цементын-избёосхын завод, хирпиисын завод, 95 мянган дүрбэлжэн метрэй хэмжээнэй байрын гэрнүүд бүтээгдэнхэй.

☆ Польшодо «Жарновец» гэдэг 1760 мегаватт хүсэтэй атомна электростанци хамтаараа бариха хэлсээндэ гар табигдаа, жэлдэ 3 миллион тонно кокс гаргаха хүсэтэй коксохимическэ заводой барилга, «Катовиц» гэдэг металлургическа комбинадта жэлдэ 250 мянган тонно рельсые термическээр шэрээхэ цехэй, мүн «Покуп» гэдэг металлургическа заводто жэлдэ 100 мянган тонно продукци гаргаха цехэй барилга дүүргэгдэхэ байна.

Соведэй туһаламжа тэдэндэ мүнөөнэй научно-техническэ һуури дээрэ национальна экономикоёо хүгжөөхэ, өөһэдынгөө экспертнэ нөөсэ хүсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ арга олгоно. Нүгөө талаараа экономическа ба техническэ туһаламжа хүргэһэнэйнгөө түлөө СССР эдэ оронуудһаа хэрэгтэй эд бараа абадаг. Иимэ туһаламжа хүргэһэнэйнгөө түлөө СССР 1981—1983 онуудай туршада 11 миллион шахуу түхэригэй продукци социалис оронуудһаа абаһан байна.

Вьетнамай урда зүгтэхи Вунгтау город шадар түрүүшын нефть абаба. Совет «Михаил Мирчинк» гэжэ бэдэрэлгын судна гурбан мянган метр гүнзэгыдэ тэрэниие олоһон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: далай соо үрэмдэлгэ хэдэг платформо ажалаа хэжэ эхилхэнь.

ТАСС-ай фотохронико.

БАРИЛГАШАДАЙ АЖАЛАЙ ИЛАЛТА

ХАНОЙ. Фалайн теплоэлектростанциин барилгашадай коллектив ажалай ехэ илалта туйлаба—хоёрдохи энергоблогой барилга болзорһоо урид дүүргэгдэбэ.

Фалайн ТЭЦ болбол советвьетнам экономическа харилсаа холбооной тон томо барилганuудай нэгэниинь юм. Тэрэнэй барилга дээрэ вьетнам хүдэлмэришэд болон инженернүүдтэй хамта бүлэг совет мэргэжэлтэд хүдэлнэ. Мүнөөнэй техникэ болон хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые шудалхадань тэдэнэртэ туһалдаг, эрдэм мэдэсээ ба дүй дүршэлөө хубаалдадаг юм. Комсомол-залуушуулай габшагай барилга гэжэ соносхогдоһон Фалайн ТЭЦ вьетнам хүбүүд, басагадта гансал мэргэжэл шадабариин бэшэ, харин пролетарскэ интернационализмын һургуули болоо юм.

Фалай хадаа элшэ хүсэнэй талаар совет-вьетнам ори ганса барилга бэшэ юм. Хэдэ хэдэн электростанцинуудые барихадань СССР СРВ-дэ туһалһан байгаа. Гансал Вьетнамда бэшэ, харин Зүүн-Урда Ази дотороо тон томо Хоабинь ГЭС Хара мүрэн дээрэ, мүн тэрэшэлэн Вьетнамай урда хубида Чиан гэжэ ГЭС Советскэ Союзай туһаламжаар баригдажа байнхай.

(ТАСС).

нөө үедэ Польшын 54 предприятиин коллективүүд совет партнернүүдтэй нягта холбоотойгоор хүдэлнэ. Тэдэнэй олониинь хоёр талын хэлсээ баталанхай.

Энэ харилсаа холбоонойнгоо үрэ дүнгүүд харагдажа эхилээ. Жэшээнь, Тарнувска вагон заводой «Замет» гэжэ механ-

ческа завод Краматорскын коллективүүдтэй баталһан хэлсээнэй ёһоор ашагта малтамал олзоборилгын машинануудай шасси үйлэдбэрилхэ техническэ документаци со-[illegible]

Варшава ба Минск хотонуудай трактор бүтээлгын заводуудай коллективүүдэй хамтын хүсөөр шэнэ техникэ нэбтэрүүлэгдэнэ. Ойрын хоёр жэлэй туршада эдэ предприятинуудай мэргэжэлтэд 17 техническэ проектнуудые хамтын хүдэлмэрилэн хэхэ байна.

ТАСС • АПН • ХИЛЫН САНАҺАА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ЗАЛАН СЭХЭ ПОЛИТИКА

Эб найрамдалта политика бэелүүлхэдээ, Советскэ Союз үнэн сэхэ, али алиидань ашатай туһатай үндэһэ һуури дээрэ совет-американ харилсаае, бүхы уласхоорондын байдалые гуримшуулан һайжаруулхын түлөө тэмсэнэ. «Вашингтон пост» газетын асуудалнуудта нүхэр К. У. Черненкын үгэһэн харюунуудые уласхоорондын олониитэ үргэнөөр шэнжэлхэдээ, иимэ тобшолол хэнэ.

К. У. Черненкын үгэһэн харюунуудай дүүрэн текстые «Вашингтон пост» газетэ толилходоо, газетын Москвагай бюрогой хүтэлбэрилэгшэ Д. Додерой статьяе тунхаглаһан байгаа. Хэрбээ США-гай буу зэбсэгүүдые хинаха асуудалнуудаар үнэн зүб хэлсээ баталхые бодотоор хүсөөд байгаа гээшэ һаань, совет-американ харилсаан һайжарха аргатай байна гэжэ Москва мэдүүлбэ гээд статья дотор хэлэгдэнэ. Хэрбээ хөөрэлдөөнүүдые хэхээр бэлэн байһан тухай президентын хэлэһэн үгын юрэ мэхэ гохо бэшэ юм һаань, Советскэ Союз хөөрэлдөө хэхээр бэлэн лэ гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглэбэ. Буу зэбсэгүүдые хизаарлаха асуудалнуудта совет хүтэлбэрилэгшын бүтэмжэтэй һайнаар хандажа байһан тухай «Вашингтон пост» газетэ октябриин 18-да толилогдоһон редакционно статья дотор хэлэгдэнэ.

К. У. Черненкын үгэһэн харюунуудта зорюулжа Сагаан байшангай түлөөлэгшэ тусхай мэдүүлгэ хэбэ. «Манай хоёр ороной хоорондохи харилсаае бүтэмжэтэй һайнаар хүгжөөхэһөө ондоо юумэн байхагүй гэжэ Президент К. У. Черненкын хэлэһэн үгые зүбшөөнэбди,— гэжэ тэрэ хэлээ.— Тэрэнэй хэлэһэн үгые анхаралтайгаар шудалжа, Советскэ Союзтай хөөрэлдөө хэхэ, дипломатическа аргаар харилсаа холбоо тогтоохо арга боломжонуудаа шэнжэлхэ байнабди».

Вашингтоной милитарис хараа бодол сагааруулхые оролдожо, добтолгын хэгдээгүй һаань, Холбоото Штадууд хүсэ хэрэглэхэгүй юм гэжэ Сагаан байшангай түлөөлэгшэ баталба. «Гренада тухай юу хэлэхэ байнабта? Тэндэ бидэ буу зэбсэг хэрэглээ ха юмбибди».— гэжэ Эй-би-си гэдэг телекомпаниин корреспондент асуудал табина. Гэбэшье энэ асуудалдаа харюу үгэбэгүй.

«Рейганэй захиргаан К. У. Черненкын үгэһэн харюунуудта анхаралаа дары хандуулбашье, хөөрэлдөөнүүдые һэргээхэ тушаа совет хүтэлбэрилэгшын дурадхалда харюусахын тула политикаяа хубилгахые хараалаагүй байһанаа дары түргөөр ойлгуулба».— гэжэ Эн-би-си гэдэг телекомпани батална.

«Совет-американ харилсаае һайжаруулхын тула хэдэн харгы замуудые совет хүтэлбэрилэгшэ дурадхаһан байгаа,— гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшэнэ.—Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хинаха хөөрэлдөөнүүдые эхилхээр Вашингтон оролдолго гарганагүй». Буу зэбсэгүүдые хинаха хэрэгые мухардалгаһаа гаргаха ёһотой һанал бодолнуудые К. У. Черненко найруулһан байна гэжэ Америкын Си-би-эс гэдэг телекомпани дамжуулна.

Үгэ хүүрээ бодото хэрэгүүдээрээ батадхахыень Москва США-е уряалба гэжэ Англиин «Гардиан» газетын шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ. Дары түргөөр шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнуудта совет хүтэлбэрилэгшэ американ талын анхаралыень хандуулба.

Хоёр агууехэ гүрэнэй хоорондохи харилсаан һайжаруулагдаха аргатай, һайжаруулагдахашье ёһотой гэжэ Советскэ Союз тоолоно гээд Баруун Германиин «Франкфуртер рундшау» газетэ тэмдэглэнэ.

Хөөрэлдөөнүүдые хэхээр американ захиргаанай бэлэн байһан тухай үгэнүүдые урда тээньшье Советскэ Союзда дуулаһан байхабди гэжэ К. У. Черненко тэмдэглэбэ гээд Франциин «Юманите» газетэ бэшэнэ. Гэбэшье эдэ мэдүүлгэнүүд бодото хэрэгүүдээр нэгэтэшье батадхагдадаггүй байгаа. Һүүлэй үедэ оруулагдаһан совет дурадхалнуудые США-гай захиргаанай буруушаажа байһан тодо хурса жэшээнүүдые КПСС-эй ба Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэ дурдаһан байна.

США-тай харилсаа холбоогоо һайжаруулхын түлөө СССР-эй оролдожо байдагые Советскэ Союзай гадаадын политическа хараа бодолые К. У. Черненкын тодо хурсаар найруулһан ушар элирхэйлнэ гэжэ Японой «Асахи» газетэ бэшэнэ.

Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ ядерна дайе зайсуулан сарахын, эб найрамдал хангахын түлөө Совет гүрэнэй оролдожо байһыень «Вашингтон постын» асуудалнуудта К. У. Черненкын үгэһэн харюунууд тодоор гэршэлэн харуулна гэжэ Перугай Компартиин ЦК-гай Политкомиссиин гэшүүн Антонио Торрес мэдүүлбэ.

Хөөрэлдөөнүүдые хэхээр Холбоото Штадуудай бэлэн байһан тухай президент Рейганэй баталамжые США-гай бодото хэрэгүүдээр батадхахыень Советскэ Союз уряалба гэжэ Югославиин ТАНЮГ агентство дамжуулна.

США-тай хөөрэлдөөнүүдые хэхээр Советскэ Союзай бэлэн байһые К. У. Черненко гэршэлэн харуулаа гэжэ Чехословакиин «Руде право» газетэ бэшэнэ.

Совет-американ харилсаае бүтэмжэтэй һайнаар гуримшуулхаһаа ондоо арга зам байхагүй гэжэ К. У. Черненко мэдүүлөө гээд Венгриин «Непсабадшаг» тэмдэглэнэ. СССР болон США-гай ондо ондоо нийтын байгуулалтатай, ондо ондоо хараа бодолтой байһанда Советскэ Союзда хайша хэрэгээр хандадаггүй. Гэбэшье хоёр орондо хабаатай харюусалга тухай саг үргэлжэ һанажа ябаха ёһотойбди.

Эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдал хангахын түлөө мүнөө үеын гол шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые хэхын түлөө СССР-эй залан сэхээр тэмсэдэг байһые К. У. Черненкын харюунууд шэнэ хүсэтэйгээр баталба гэжэ ГДР-эй радиогой шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ. Эб найрамдал бэхижүүлгын шухала асуудалнуудые шиидхэхээр Советскэ Союз бэлэн юм.

ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ ДУРАСХААЛДА ХЭТЭДЭЭ ҮЛЭХЭЛ

УЛААН-БААТАР. Совет хүнүүдэй хэтэдээ мүнхэ баатаршалга бүхы хүн түрэлтэнэй һайн һайхан дурасхаалда мартагдашагүйгөөр үлэхэ юм гэжэ «Үнэн» газетэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан статья соогоо бэшэнэ.

Соведүүдэй ороной Коммунис парти илалта туйлаха талаар шэглүүлхы, эмхидхэхы гол хүсэн болоһон байгаа. Тэрэ Улаан Армиин баатаршалгата сэрэгшэдые, тылэй ажалшадые илалта туйлаха хэлбэришэгүй этигэл [illegible] мын ба интернационализмын суртал һургаалтайгаар хүмүүжүүлһэн юм. Партиин гадаадын политическа ажал ябуулга гитлеровскэ сэрэгүүдтэ эсэргүү нэгэдэл байгуулха, Европын булимтаран эзэмдэгдэһэн оронуудай патриотическа хүсэнүүдтэ али бүхы туһаламжа үзүүлхэ талаар шэглүүлэгдэдэг байгаа.

Дайнай бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые бэе дээрээ даажа абаһан совет арад шалгагдамал манлайнгаа хүтэлбэри доро дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэлшэдэй [illegible] «Үнэн» газетэ тэмдэглэнэ.

КПК-гай ЦК-гай ПЛЕНУМ

ПЕКИН. Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, КПК-гай ЦК-гай арбан хоёрдохи зарлалай гурбадахи пленум октябриин 20-до Пекиндэ болобо. Хитадай экономикые шэнэдхэн хубилгаха тухай тогтоол пленум баталан абаад, Бүхэхитадай партийна конференцие 1985 оной сентябрь һарада зарлахые шиидхээ.

1986—1990 онуудта КНР-эй арадай ажахые хүгжөөлгын долоодохи табан жэлэй [illegible] ци зүбшэн хэлсээд, баталан абаха, мүн эмхидхэлэй хэдэн асуудалнуудые хаража үзэхэ байна гэжэ пленум тухай информационно мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

КПК-гай ЦК-гай Генеральна секретарь Ху Яобанай, мүн КПК-гай ЦК-гай Политбюрогой Саг үргэлжын Комитедэй гэшүүд Дэн Сяопинай, Чжао Цзыянай, Ли Сяньняниин, Чэнь Юниин хүтэлбэри доро пленумэй хүдэлмэри үнгэрһэн байна.

ИЛАЛТЫН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

НЭГЭН АДЛИ ЭРМЭЛЗЭЛТЭЙГЭЭР

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай бүхы фронтнууд дээрэ — Баренцова далайһаа Хара далай хүрэтэр —Эхэ ороноо хамгаалагшадай зэргэдэ Буряад ороной хүбүүд, басагад эрэлхэгээр тэмсээ. Үргэн ехэ Совет ороной бүхы арадуудай түлөөлэгшэдтэй хамта — нэгэл зэргэдэ ябажа, өөһэдынгөө патриотическа ба эрхэтэнэй уялгые нэрэтэй, солотойгоор бэелүүлһэн, гартаа бүү зэбсэг барижа, эрхэ сүлөөгөө ба бэеэ даанги байдалаа хамгаалһан, Октябриин агуу-ехэ туйлалтануудые абаралсаһан байна. Областной партийна организациин хахадһаа олонхинь, манай нютагаархидай 120 мянган хүн дайшалхы армиин зэргэдэ ябаһан юм.

* * *

Фашис булимтарагшадтай тэмсэхэдээ эрэлхэг зориг, баатаршалга харуулһанай түлөө Буряад ороной сэрэгшэдэй 40 мянгаадынь орден ба медальнуудаар шагнагдаһан байна. 36 сэрэгшэдтэ Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдоо. Тэдэнэй тоодо Советскэ Союзай Геройнууд Г. А. Гармаев, Д. Ж. Жанаев, Ж. Е. Тулаев, И. В. Балдынов, В. Б. Борсоев, И. А. Трофимов, И. А. Рубленко, И. М. Котов, М. А. Федоров болон бусад бии.

* * *

Буряад ороной арбан түлөөлэгшэд Алдар Солын орденой бүхы гурбан шатадань хүртөө. Тэдэнэрэй дунда С. Х. Булутов, И. И. Быков, П. А. Попов, П. К. Радикальцев, С. И. Батагаев, И. В. Максимов, А. Г. Батурин бусад ороно. 321-дэхи Сибириин стрелково дивизидэород Николай Суворов, буряад Бато Дамчеев дайлалдаа. Эдэ хоёр дивизионно тагнуулшад байжа, дайсанай ара тала руу нэгэнтэ бэшэ ороһон байха юм. Хоюулаа дайн байлдаас Берлиндэ түгэсхэһэн байна. Хоюулаа Алдар Солын бүхы гурбан шатын орденуудта хүртэһэн гээшэ.

* * *

1941 ондо Эхэ ороной ниислэл — Москва хотодо аюул тохёолдоо. Москвагай һайн дуранай коммунис дивизиин зэргэдэ түрүүлэн орогшодой тоодо буряад арадай хүбүүн Ц. Б. Балдано —172-дохи московско һургуулиин түүхын багша байһан юм. Тэрээнтэй хамта албанда таталгын пунктда Софья Зиновьевна һамганиинь, арбан зургаатай Вадим хүбүүниинь ерэлсээ. Эдэнэр бултадаа Москва шадар немец-ко-фашис булимтарагшадые бута сохилгодо хабаадаһан, удаань Баруун-Хойто фронтдо дайлалдаа. Эсэгэ хүбүүн хоёрынь Эсэгэ ороноо хамгаалха дайнай II шатын орденоор шагнагдаһан алдартай.

* * *

Капитан Гуржап Очировай командалһан партизануудай отряд Смоленщинэдэ фашистнуудые бута сохиһон байгаа. Энэ отряд дайсанай бүхэлһэн һууриин газарнуудта, ашаануудта эрэлхэгээр добтолдог, дайсанай харгы замые һандаадаг, хүүргэ ба складуудые тэһэлдэг, поезднуудые хүмэрюулдэг байгаа. Фашис булимтарагшадай урдаһаа партизануудай тэмсэлдэ баатаршалга ба эрэлхэг зориг харуулһанай түлөө 1942 оной августда Гуржап Ванюшкеевич Очиров Ленинэй орденоор шагнагдаһан юм.

* * *

Фронт дээрэхи баатаршалгануудтай ара талын ажалай илалтанууд нэгэдээ. Жэшээнь, фронтовой комсомол-залуушуулай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрһэн юм. 1941—1942 онуудай туршада алдар солото трактористканууд Паша Ангелина болон Паша Ковардак гэгшэдэй уряагаар Буряад ороной хэдэн арбаад басагад трактористын мэргэжэлые шудалаа. Саянтын МТС-эй трактористка Бадма-Ханда Дымбрыловагай бригада ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта, мүн ВЛКСМ-эй ЦК-гай болон СССР-эй Наркомземэй нэгэдэхи зэргын шанда хүртэһэн түүхэтэй.

* * *

Республикын ажалшад ооһэдынгоо ажалаар олоһон зөөреэр фронтдо туһалһан, ороной бэеэ хамгаалгын фондо зуугаад, мянгаад түхэриг оруулһан байна. Тиигэжэ Загастайн колхозник Б. Очиров дайшалхы самолёт бүтээлгэдэ 150 мянган түхэриг, Зэдын районой колхозой түрүүлэгшэ П. Мункоев 250 мянган түхэриг оруулһан жэшээтэй.

Бүхы дээрээ дайнай жэлнүүдтэ Буряад ороной ажалшад 41,4 миллион түхэриг суглуулжа, 60 миллион гаран түхэригэй облигаци тушаажа, обороной фонддо оруулһан байха юм. Энэ мүнгэ зөөреэр танкын колоннонууд, самолёдуудай эскадрилинууд бүтээгдэжэ, социалис Буряад ороной нэрэ зүүжэ дайлалдаа.

Б. ГЫЛЫКОВ.

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

ОРОТОНГУУДАЙ АЖАБАЙДАЛЫЕ ШЭНЖЭЛНЭ

60 жэлэй саана Баргажанай хүжэ номин хүбшэ тайгын эзэлһэн газар дайдын нэгэ хубинь Баунтын район болгогдожо, Буряадай АССР-эй газар дайдын бүридэлдэ оруулагдаһан юм. Коммунис парти, Совет правительство холын хойто хизаарай үндэһэ яһатанай экономикын болон соёл гэгээрэлэй хүгжэлтэдэ ехэ анхарал оролдолго хандуулдаг байна. Баунтын районие хойто районуудай тоодо оруулһан ушар гүнзэгы удха шанартай хэрэг болоо.

Ленинскэ национальна политикые бэелүүлһэнэй ашаар анхан гээгдэнги байһан заха хизаар танигдашагүйгөөр хубилан хүгжөө. Эндэ ажаһуудаг үндэһэ яһатанай мүнөөдэрэй ажабайдал үнэхөөрөөл Ленинэй мүнхэ һургаалай ёһоор бага үндэһэ яһатаниие хүгжөөн бадаруулһанай гэршэ болоно. Хаанта засагай үедэ Баунтын дайдые эзэлжэ байһан үндэһэн зон — эвенкнүүд ямаршье эрхэгүй, үгытэй ядуу ажаһууһан түүхэтэй.

Эндэхи бага яһатан — эвенкнүүд тухай Россиин гүрэнэй эрдэм шэнжэлэгшэд олон юумэ мэдэжэ абахые ехэтэ хүсэдэг байһан юм. Жэшээлхэдэ, 1912 ондо Баунтын эвенкнүүдэй ажаһуудал болон этнографиие филологиин доктор Широкогоров шэнжэлһэн байха юм. Тэрэ хадаа Витим, Витимкан голнуудай эрье шадар ажаһуудаг эвенкнүүдэй ажабайдалаар, түүхээр һонирхоһон байгаа. 1914 ондо Сибириин этнограф Малых гэгшэ Баунтын олон һууринуудта эвенкнүүдэй дунда шэнжэлгэ хэһэн намтартай. Удаань 1924 ондо Шэтэ хотодо Малых оротонгуудай аман үгын баялигһаа һонирхолтой бүлэгүүдые ород хэлэн дээрэ хэблүүлэн гаргаа юм.

Дайнай һүүлээр 1940-өөд оной һүүлдэ СССР-эй Наукануудай академиин Этнографиин институт Баунтын эвенкнүүдэй хэлые, аман үгын зохёолнуудые шэнжэлһэн байна. Тэрэ үеын экспедицидэ хабаадаһан профессор М. Г. Воскобойников «Эвенкнүүд» гэһэн үгын хаанаһаа бии болоһон тухай һонирхолтой тобшолол хэһэн байна. Литературада «Эвенкнүүд» гэһэн үгэ тунгус үг гарбалтай үндэһэ яһатаниие тэмдэглэдэг. Эвенкнүүд Красноярска хизаарай Эвенкиин автономито округто, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудта, Сахалин аралда, Хабаровск хизаарта (Амар мүрэнэй эрье шадар), Яхадта, Буряадта ажаһуудаг.

Баунтын эвенкнүүдэй хэдэн үндэһэн литературна хэлэнһээ үгынгээ бүридэлөөр, байгуулалтаар яһала ехэ илгаатай. Энэ райондо ажаһуудаг эвенкнүүдые хэр угһаа, «орочэр» (оротон) гэжэ ород хэлэндэ нэрлэдэг байһан. Энэ үгэ хадаа оро унадаг эвенкнүүдые нэрлэдэг байһан.

Баунтын райондо Хурамхаанай Дэрээнһээ уг гарбалтай эвенкнүүд ажаһуудаг. Дэрээнэй болон Баунтын эвенкнүүд нэгэ үндэһэ яһаһанай түлөөлэгшэд һэн тула нэгэл хэлэн дээрэ хөөрэлдэдэг байна. Зүгөөр хэлэндэньшье, ажаһуудалданьшье зарим тэды илгаанууд дайралдадаг гээшэ. Дэрээнэй эвенкнүүд буряадуудай дунда байгаа хадаа хэлэндэнь буряад үгэнүүд нилээд ороһон байха юм. Харин Баунтын эвенкнүүд яхадуудтай ходо харилсажа байһан тула яхад хэлэнэй нүлөө үзэһэн жэшээтэй.

Эвенк арадай түүхые, ажаһуудалые шэнжэлгэ мүнөө сагта үргэлжэлһөөр. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэд түүхын эрдэмэй доктор С. А. Максанов түрүүтэй этносоциологическа бүлэг мүнөө хабарһаа Баунтын райондо экспедицидэ гараа һэн.

Энэ бүлэг Баунтын районой эвенкнүүдэй ажаһуудал гүнзэгыгөөр шудалха юм. Эдэ шэнжэлгэнүүдэй дүнгөөр эвенкнүүдэй ажаһуудаг һууринуудай социально-экономическа хүгжэлтын түсэб табигдан бэелүүлэгдэхэ зорилготой.

Д. ДОНДУКОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Эдир гимнастнууд. В. ПЛУТТЫН фото.

ХҮБҮҮДЭЙМНАЙ ХУБИТА

Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Воронеж хотодо болобо. 13 союзна республикын, Москва болон Ленинград хотонуудай 140 гаран барилдаашад хабаадаһан байгаа.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Николай Ивановой мүрысөөндэ хабаадаагүйшье һаань, хүбүүднай зоригоо мохонгүй, эдэбхитэйгээр барилдаһан байна,— гэжэ «Динамо» бүлгэмэй хүүгэдэй спортын һургуулиин директор В. А. Вострецов хөөрэнэ. — Шанда хүртэгшэдһөө гадна А. Хабитуев муу бэшээр барилдаа. Дээшээ шэгнүүртэ гараһан Д. Халтанов үшөөл ядалдажа байнхай.

Манай барилдаашад сооһоо Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуули дүүргэһэн А. Батуев илангаяа урагшатай байба. Түгэсхэлэй нааданда Ленинградай түлөөлэгшэ С. Шимеевтэ хэдэхэн очкогоор гартажа, Анатолий Батуев мүнгэн медаляар шагнагдаа.

Улаан-Үдын уран һайханай зүйлнүүдэй ба гарай бэлэгэй фабрикын хүдэлмэришэн Б. Будаев, 3-дахи техническэ училищи дүүргэһэн Ю. Майдарханов гэгшэд гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

В. СЫДЕЕВ, тренер.

СПОРТ · СПОРТ · СПОРТ · СПОРТ · СПОРТ

ЭРЭШҮҮЛ МҮРЫСЭБЭ

«Урожай» бүлгэмэй райсоведэй шанда хүртэхын түлөө эрэшүүлэй дунда баскетболоор мүрысөөн Петропавловка тосхоной спортивно-соёлой комплексын зал соо һаяхан үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ хабаадаһан 6 команда сооһоо Петропавловкын суглуулагдамал команда, эрхим һайн наада харуулжа, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Петропавловкын дунда һургуулиин, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой команданууд шангай һууринуудые эзэлээ.

Тиихэдэ судейскэ коллегиин шиидхэбэреэр Петропавловкын суглуулагдамал командаһаа Р. Бахарметов, Л. Малакшинов, Д. Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой В. Сандипов, Зэдэ станциин Г. Шман гэгшэд мүрысөөнэй эрхим наадагшад гэжэ элирүүлэгдээ.

Б. ЦЫБИКОВ.
Зэдын район.

ЕХЭ ИЛАЛТА

Эдиршүүлэй дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Урожай» бүлгэмэй Россиин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Орловско областиин Мценск хотодо болобо.

Манай областной соведэй суглуулагдамал командаһаа Зэдын районой Бургалтайн дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Солбон Гармаев илалта туйлажа, России Соведэй чемпион болобо.

«Динамо» бүлгэмэй Россиин соведэй суглуулагдамал команда илалта туйлаба. Украинын соведэй барилдаашад — хоёрдохи, Узбегэй түлөөлэгшэд гурбадахи һуури эзэлээ. Манай республиканска соведэй табан барилдаашад Россоведэй командын илалтада яһала ехэ хубитаяа оруулһан байна. Тэдэнэр бултадаа өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ эрхим зургаанай тоодо ороо бшуу.

— Манай һурагшад яһала һайнаар барилдаа. Командымнай эрхим бэрхэ гэшүүн

Футбол

ЭРХИМҮҮДЭЙ НЭГЭН

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг манай зонын футболистнууд байгша онойнгоо уулзалгануудые түгэсхэбэ. Тиин эдэнэрэй дундаһаа түрүү һуури эзэлжэ гараһан Тюмениин «Геолог» команда оронойнгоо бусад зонууд сооһоо эрхимлэжэ гараһан командануудтай наадаха эрхэдэ хүртэбэ. «Геологой» футболистнууд эдэ уулзалгануудтаа илажа гараа һаа, ерэхэ жэлэй нааданuудта СССР-эй футболистнуудай нэгэдэхи лигэдэ оруулагдажа, түрүү һуури эзэлхын түлөө наадаха болоно. Иимэ эрхэ хүндэдэ хүртэхын түлөө Тюмениин футболистнууд байгша оной нааданuудта зоно соогоо эрхим амжалта туйлажа гараа юм. Нэн түрүүлэн, эдэнэр хабарай эхинһээ РСФСР-эй дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданuудта илажа гарахынгаа хажуугаар, СССР-эй кубогай түлөө үнгэргэгдэһэн хэдэн уулзалгануудта хабаадалсаа һэн. Тиихэдээл эдэнэр оронойнгоо баян дүршэлтэй командануудтай наадахадаа, өөһэдтөө ашатай туһатай һуралсал-һорилго гараа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Зоно соогоо эрхимлэжэ гараһан эдэнэр бүхы уулзалгадаа шадамар бэрхээр үнгэргэхэдөө, бусад командануудай ворота руу 56 бүмбэгэ оруулаа. Харин өөрынгөө ворота руу 21-ые алдаһан. Эдэнэр һүүлшын гурбан нааданай үлөөд байхада, очкогойнгоо тоогоор зонынгоо командануud — Владивостогой болон Комсомольск-на-Амуре хотонуудай футболистнуудта хүсэгдэхэеэ болёод ябаа бэлэй. Тиин эдэнэр эдэ уулзалгануудаа үнгэргэхэдөө, Красноярскын «Автомобилист» командатай 0:0 гэһэн тоотойгоор тэнсэһэн һаа, Ангарскын «Ангара», Благовещенскын «Амур» командануудта 5:1, 4:1 гэһэн тоотойгоор шүүгдэһэн байха юм.

Мүрысөөнэй таблицада хоёрдохи һуури эзэлһэн Владивостогой «Луч» команда һүүлшын уулзалгануудай дүүрэтэл эрхимүүдэй тоодо орохонь мэдэгдээгүй байһан. Тиин эдэнэр хоёр уулзалгаяа Благовещенскын «Амурай», Шэтын «Локомотивай» стадионууд дээрэ үнгэргэһэн. Тиихэдээ нэгэнтэйнь 0:0 тоотойгоор тэнсэжэ, һүүлшынхиинь 0:3 гэһэн тоотойгоор илажа гарахадаа, мүрысөөнэй таблицада хоёрдохи һуури эзэлжэ шадаа гээшэ. Нүгөөдэ — зонын залуу командануудай нэгэн гэжэ тоологдодог Комсомольск-на-Амуре хотын «Амурай» футболистнууд баһал шадамар бэрхээр наадажа гараа. Эдэнэр «Лучай» футболистнуудтал адли хоёр уулзалгаяа Шэтын болон Благовещенск хотонуудай футболистнуудай стадион дээрэ үнгэргөө. Тиихэдээ эдэнэр эдэ уулзалгануудтаа 0:1, 2:3 гэһэн тоотойгоор илалта туйлажа, түрүүшын гурбанай тоодо оролсожо шадаа бшуу.

Зонын үнинэй футболистнуудай нэгэн—Томскын «Манометр» команда Эрхүүгэй «Звезда», манай «Сэлэнгэ» командануудта 6:1, 3:1 гэһэн тоотойгоор шүүгдэхэдээ, дүрбэдэхи һуурида гараһан байгаа. Харин Эрхүүгэй футболистнууд һүүлшынгээ гурбан наада өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэдөө, эндэ бултыень шүүжэ, гурбан һуури урагшаа дабшаһан байна. Эдэнэр Новокузнецкын «Металлург», Ангарскын «Ангара» командануудые 6:0, 2:1 гэһэн тоотойгоор илажа гараһан байна.

Манай «Сэлэнгын» футболистнууд «Металлург», «Манометр» командануудые өөрынгөө стадион дээрэ диилэжэ гараһанай удаа мүрысөөнэй таблицада наймадахи һуури эзэлбэ гээшэ.

Уншагшадай анхаралда байгша оной нааданuудай һүүлшын таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Геолог» (Тюмень)	26	18	4	4	56—21	40
«Луч» (Владивосток)	26	15	6	5	41—21	36
«Амур» (Комсомольск)	26	15	5	6	41—20	35
«Манометр» (Томск)	26	13	5	8	36—29	31
«Звезда» (Эрхүү)	26	13	4	9	56—38	30
«Динамо» (Барнаул)	26	11	7	8	48—36	29
«Торпедо» (Рубцовск)	26	12	4	10	31—29	28
«Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ)	26	12	3	11	38—38	27
«Ангара» (Ангарск)	26	12	3	11	42—37	27
«Автомобилист» (Кр-ск)	26	9	8	9	31—26	26
«Амур» (Благовещенск)	26	9	5	12	45—46	23
«Металлург» (Новокуз.)	26	8	6	12	37—49	22
«Локомотив» (Шэтэ)	26	2	4	20	16—75	8
«Чкаловец» (Новосиб.)	26	0	2	24	10—63	2

ТОБШОХОНООР

БОКС. РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысоон эдэ үдэрнүүдтэ Хабаровск хотодо боложо байна. Спортын мастернууд А. Бадмаев, Ю. Мангатаев, В. Галданов, В. Николаев, Б. Батуев, Б. Буянтуев, В. Туманов болон бусад республикынгаа нэрэ хүндые амжалтатайгаар хамгаалжа байна.

ВЕЛОСИПЕДЭЭР УРИЛДАЛГА. ВЦСПС-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысоон нарата Узбекистанай ниислэл— Ташкент хотодо эхилбэ. Буряадай хүдөө ажахын институдай экономическа факультедэй 2-дохи курсын студентка, спортын мастер Мария Фиценкова «Урожай» бүлгэмэй Түбэй соведэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, энэ мүрысөөндэ хабаадана.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

Уласхоорондь ШЭНЖЭЛЭ

АМГАЛАН ДОБТОЛГО ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨ

Советскэ Союзай амгалан добтолгоёо бүхы шэглэлээр үргэдхэн үргэлжэлүүлжэ байһыень «Вашингтон пост» газетын асуудалнуудта нүхэр К. У. Черненкын үгэһэн харюунуудһаа дэлхэйн олониитэ мэдэжэ абаба. Энэ тон шухала документые шэнжэлэн үзэхэ зуураа политическэ байдал шэнжэлэгшэд иимэ тобшолол хэнэ: буу зэбсэг ехээр гаргалгые хизаарлаха ба дайнай аюулые бага болгохо талаар үнэн зүб, алишье талада ашатай туһатай үндэһэ һуури дээрэ үгэеэ ойлголсохын түлөө Советскэ Союз оролдолго гаргана. Тиигээд байбал, совет-американ харилсаануудта, мүн уласхоорондын байдалда бүхыдэнь бодото хубилалта хэгдэхэ байгаа.

К. У. Черненкын үгэһэн харюунууд дотор буу зэбсэгүүдые хизаарлаха талаар гол шэглэлнүүд тодорхойлогдонхой. «Совет хүтэлбэрилэгшэ буу зэбсэгүүдые хиналта доро байлгаха хэрэгтэ тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые дабаха арга олгомо дүрбэн һанамжа дурадхаа. Замбуулинай дайдада зэбсэг гаргаха ябадалые хорихо, ядерна зэбсэгүүдые гаргалга даб дээрэ зогсоохо тухай үгэеэ ойлголсохо гэжэ тэрэ дурадхаад, газар доро хэгдэдэг ядерна тэһэлэлгэ тухай договорые эсэслэн баталхыень, ядерна зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн уялга бэе дээрээ даажа абахыень США-е уряалаа» гээд американ СИ-БИ-ЭС гэжэ телекомпани тэмдэглэнэ.

«Совет амгалан добтолго американ талые ехээр гэнэдхээбэ. Яахадааб гэхэдэ, совет хүтэлбэрилэгшын харюунууд Советскэ Союзай һүүлэй үедэ оруулһан эб найрамдалта үүсхэлнүүд тушаа Вашингтоной захиргаанай зүгһөө дүлии балай байхаар табигдаһан ханые һандаргажа, совет дурадхалнуудай уг зорилгые Холбоото Штадуудай хазагайруулха һэдэлгэнүүд хилто үгэбэ» гээд Италиин «Пэзэ» гэжэ газетэ бэшэнэ.

Иимэ эрхэ байдалай тохёолдоход президент Рейган, тэрэнэй туһамаршад мэдүүлгэдэ Американ ба дэлхэйн олониитын айхабтар ехээр анхарал хан... байһаниие хараада абаха баатай б... Сагаан байшанда Рейганэй тон дү... һалагшадай зүблөөн дары түргэн ... дэжэ, һүүлээрнь тусхай түлөөлэгшэ мэдүүлгэ хээ: «Манай хоёр оронойрондохи харилсаануудые бүтэмжэ... хүгжөөхэһөө ондоо арга үгы гэжэ ... дент К. У. Черненкын хэлэһые б... зүбшөөнэбди. Тэрэнэй хэлэһэн дур... нуудые анхаралтайгаар шэнжэлхэбди...

Гэбэшье, Сагаан байшангай түлөө... корреспондентнүүдэй асуудалнууд... рюусаха зуураа, ядерна зэбсэгүүдые... тээн гаргалгые даб дээрэ зогсоо... эсэргүү байһанаа мэдүүлээд, замбуу... дайдада гаргагдаха зэбсэгүүдэй тур... хоёр талаһаа хойшолуулха тухай һ... жые буруушааһан байха юм.

К. У. Черненкын үгэһэн харюунууд... со анхарал хандуулһан шэнжэлэг... политическэ ба гүрэнэй элитэ ажал... лагшадай олонхинь Советскэ Союзай... найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүдые һай... зуураа иигэжэ тэмдэглэнэ гэбэл: эб... рамдалай онсо шухала асуудал... шиидхэхээр Советскэ Союз бэлэн, ... тушаа хэлэхэ болоо һаа, хөөрэлдөөн... лэн тухай американ правительствын... нүүд бодото хэрэгүүдээр гэршэлэгд... хооһон үгэ зандаа үлэнэ. Хэрэгэй дүр... Вашингтонһоо хүлеэгдэнэ.

ЭСЭС ТАБИХААР БОЛОО

«Бэеэ даанхай ондоо гүрэнүүдтэ ниитын-политическэ байгуулалтыень унагааха хэрэгтэ зорюулан хүн зониие алаха ба элдэб харата ябуулга хэхэ гүрэнэй политикые бэелүүлжэ болохогүй тухай» Советскэ Союзай оруулһан дурадхалые ООН-ой Генеральна Ассамблейн Нью-Йоркдо үнгэржэ байһан XXXIX сесси онсо шухала ба дары түргэн харагдаха асуудал болгон абаба.

Энэ темын хэды онсо шухала байһаниие иимэ нэгэ баримта гэршэлэн харуулна. Холбоото Штадуудай уласхоорондын эрхэ ба ёһо гуримуудай нормонуудые бүдүүлиг муухайгаар эбдэн, тон бишыхан Гренадада эсэргүү харата ябуулга хэжэ, энэ орониие эзэмдэн абажа, бэеэ даанхай байдалыень таһалдуулһанһаань хойшо октябриин 25-да жэл гүйсэхэнь.

Нёдондо жэлэй октябрь һарада Гренадые эзэмдэлгын үедэ хэрэглэгдэһэн буу зэбсэгүүд мүнөө Коста-Рика руу абаашагдажа байна. Коста-Рикын газар дээрэһээ Никарагуада эсэргүүгээр харата ябуулгануудые хэжэ байһан ЦРУ-гай хүлһэншэ бандидуудта тэдэ зэбсэгүүдынь үгтэнэ. США энэ орондо эсэргүүгээр сэрэгэй, политическэ ба экономическа хашалта бодото ёһоор эмхидхэнхэй. Никарагуагай арад өөрынгөө национальна эрхэ сүлөөе, бэеэ даанхай байдалые, демократическа туйлалтануудаа аршалан хамгаалан, Вашингтоноор бэелүүлэгдэжэ байһан соносхогдоогүй дайнда эрид шанга сохилтонуудые үгэжэ байна.

Иимэ харата муухай ябуулгануудые хэжэ байхынгаа хажуугаар Рейганэй захиргаан хүршэ Гондурасай газар дээрэһээ Никарагуада сэхэ добтолон оролгодо бэлдэлгээ түргэдхэжэ байна. Американ хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, һүүлэй дүрбэ... туршада США-гай Гондурастахи сэ... хүсэн хоёр дахинаар ехэ болгогдо... нөө тэндэ үнгэргэгдэжэ байһан с... маневрой үедэ американ солдадууд... хи «регионой оронуудай нэгэндэ... добтолон орохо тактика гаргажа б... Гансахан энэ жэлдэ Пентагон Гонд... тиимэ маневр таба дахин үнгэргөө.

Никарагуагай баатар арадые дэл... бүхы дэлхэй дээрэ улам үргэдэнэ... хэг түримхэй ябуулгын, интерв... аюулай улам үргэдэжэ байгаашье... никарагуан арад шэнэ ажабайдал... байгуулгаяа үргэлжэлүүлһээр. Фра... буржуазна «Монд» гэжэ газетэ ... мэдэрхэ баатай болонхой: «Никараг... революционно правительство ехэ ... тануудые туйлаа. Урдань гурба ми... никарагуанецуудай 1,5 миллиониинь... бэшэг мэдэхэгүй байһан һаа, мүнөө... бэн зуу мянган хүн уншажа, бэшэжэ... даха болоо. Ондоошье һалбаринууд... горитой ехэ хубилалтанууд туйла... Өөһэдынгөө ороной бодото эзэд боло... урдань өөрын мэдэлэй газаргүй б... таряашадта 700 мянган гектар газар... баарилан үгтөө. Ушар иимэһээ олон ... жэлэй туршада дарлан мүлжүүлжэ, ... жолуулжа байһан никарагуанецууд... таа буу барин өөһэдынгөө револю... аршалан хамгаалхаар эрид шиидэнги... һанда гайхал байхагүй.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн ... жэдэ хүн зониие алаха гүрэнэй поли... бэелүүлжэ болохогүй тухай Советскэ С... заар табигдаһан резолюциин ... хадаа Никарагуагай ба сүлөөрһэн б... оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ импе... лизмын бүдүүлиг муухайгаар хамаа... да эсэс табихые уряална гээшэ.

МИЛИТАРИС ЯБУУЛГАНУУД

Американ конгресс Вашингтондо аяар 300 миллиард доллар һомололготой сэрэгэй эгээл ехэ бюджет баталба. Тиигээд байхадань НАТО-гай ядерна түсэблэлгын бүлэг Италиин Стрезэ городто США-гай баалалтаар түрүүшын добтолгодо хэрэглэгдэхэ Европодохи американ ядерна ракетэнүүдые түргөөр олошоруулха түсэбые һайшааба. Милитарис эдэ ябуулганууд хадаа бодото байдалые зүбөөр хараха ба эб найрамдалай талаар политикада США-гай, мүн НАТО-гайшье өөһэд өөһэдынгөө хараа шугамые заһаха хүсэлгүй байһанай бодото гэршэ болоно. Американ ниислэлһээ, НАТО-гай элдэб хуралдаанууд дээрэһээ үе үе болоод лэ соностодог «эб найрамдалда дуратайбди» гэһэн мэдүүлгэнүүд бодото байдалда тодорхой нэгэшье ябуулгаар гэршэлэгдэдэггүй байха юм. Рейганэй захиргаанай «харсаганuудай» нэгэн, буу зэбсэг гаргалга ба тэрэниие хураян абалгые хинан шалгалтын талаар агентствые толгойлогшо К. Эдельман гэгшэ энээн тушаа зорёололтогүй сэхэ руунь хэлээ. «Ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөн хадаа юрэ далдалалгын хэрэг мүн, американ арадые ба Европодохи союзнигуудаа миил һамааруулхын тулада бидэнэр тэрээндэ хабаадаха баатай болодогбди» гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Октябриин 1-һээ эхилээд байһан 1985 оной финансова жэлдэ Пентагоной мэдэлдэ үгтэһэн асари ехэ һомололго сэрэгэй хүсэнэй талаар Советскэ Союзһаа США-гай булюу байдалтай болохо ябадалда зорюулагданхай. Саашадаа стратегическэ В-1 түхэлэй бомбардировщигуудые, уһан доогуур ябадаг онгосонуудые «трайдент» түхэлэй ракетэнүүдээр зэбсэгжүүлгэдэ, юрын буу зэбсэгүүдэй (шэнэ түхэлэй танк, самолёдуудые, дайшалхы корабльнуудые оруулалсан) нөөсые ехэдхэлгэдэ оло миллиард доллар һомологдонхой. Замбуулинай дайдада баазатайгаар ракетэнүүдые усадхаха хүсэ ехэтэ системэ зохёон б... гуулха хүдэлмэридэ 1,4 миллиард до... үгтэнэ. Ракетэнүүдые усадхалгаар обо... но системые хизаарлаха тухай совет... рикан договорые эбдэхэ ябадалай ... ехэ аюултай байһан тушаа США-гай ... дынь элитэ эрдэмтэдэй, политическ... ниитын ажал ябуулагшадай олон ... һануулганууд анхаралда огто абтаа... Тэрэшэлэн финансова 1985 ондо ст... гуудые усадхаха зэбсэгүүдые гурба ... туршалгада мүнгэн һомологдоһон б...

Ядерна түсэблэлгын бүлэгэй Стрез... зарлагдаһан сесси дээрэ США дунда ... гын зайда буудагдаха американ шэнэ ... кетэнүүдые тараан тодхолго граф... уридлажа ябана гэжэ һайрхуу баяртай... мэдээсээ. Мүнөө үедэ ФРГ-гэй газар д... рэ «першинг-2» түхэлэй 45-һаа дооше ... шэ ракетэ, Англи ба Италида түс б... дэнь далита 32 ракетэ тодхогдоод б... Ондоогоор хэлэбэл американ ядерна ... нэ түхэлэй 109 ракетэ Советскэ Союз ... шэ шэглүүлэн тодхоотой. Ракетэнүү... тараан тодхолгые түргэдхэхэ гэһэн ш... хэбэри абтанхай. Тиихэдэ Баруун Европ... ракетэнүүдые усадхаха системэ байгуу... тухай асуудал табигдана.

Гэбэшье сэрэгэй хүсэнэй талаар бу... байдалтай болохо зорилгоор США—НА... гэһэн милитарис бүлэглэл хэды ... оролдоошье һаа, хүсэһэндөө хүрэх... СССР, сэрэгэй хүсэнэй талаар булюу ба... далтай болохые огто оролдоногүй, ... өөрһөө булюу байдалтай болохо ... США-да олгохогүй гээд совет хүтэлбэ... лэгшэд нэгэнтэ бэшэ мэдүүлһэн гээшэ. ССС... ба США хоёрой, Варшавска Договор... организаци ба НАТО хоёрой хоорондо... тэнсүүриие нэгэ хэмжээндэ байгуула... тулада Советскэ Союз хэрэгтэй бүхы ... сүм хэжэ байдаг гээшэ.

Г. ШИШКИН. (ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Барилгануудые найдамтайгаар хангаха» түрүү бэшэг. «Илалтын 40 жэлэй ойдо— габшагай ажалай 40 недели» — В. Горловой статья. «Ажалай бэлэгүүдые бэлдэнэ» — Т. Носковагай корреспонденци. «Агуу Октябриин хүндэлэлдэ» — материалнуудай суглуулбари. ТАСС-ай мэдүүлгэ. Нютагай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал. «Өөрынгөө үгэ хэлэхэ» — Л. Кальминагай статья. «Мал ажал— онсо шухала һалбари». «Хүрбынхидэй амжалта»—В. Тармаевай статья. «БАМ: түгэсхэлэй жэл». «Хани нүхэсэлнай бэхижээ» — А. Бондариин статья. Совет орон дотор.

Гурбадахи хуудаһанда. «Соёлой гуламтануудай галханууд» — шалгалтын бригадын материал. Уласхоорондын мэдээсэл. «Амаралтын үдэр болоһон үйлэ хэрэгүүд» —материалнуудай суглуулбари. Уласхоорондын шэ... лэл. «Гэс Холлой ... үгэ»—ТАСС-ай матери...

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонинууд»—изда... нүүдэй суглуулбари. «Па... от» — материалнуудай суглуулбари.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000.

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора — 2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретарнат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов —2-54-93, писем и селькоров—2-67-81 корректорская—2-33-61, выпускающие— 2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00588. Заказ № 243. Индекс 04649.